

DOMOVINA

in KMETSKI LIST

Upravništvo in uredništvo »DOMOVINE«, Ljubljana,
Puccinjeva ulica št. 5, II. nad., telefoni od 31-22 do 31-26
Račun Pošne hranilnice, podruž. v Ljubljani št. 10.711

Izhaja vsak teden

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 4.50 L, polletno
9.- L, celoletno 18.- L; za inozemstvo: celoletno 24.- L
Posamezna številka 50 cent.

Duce in Führer sta se sestala na vzhodnem bojišču

Velik odmev zgodovinskega sestanka

Agencija Stefani poroča iz Rima:

Duce in Führer sta se sestala v glavnem stanu Führerja med 25. in 29. avgustom. V pogovorih, ki so potekali 25., 26. in 27. avgusta v generalnem štabu Führerja od severne do južne fronte, so bila podrobno preučena vsa vprašanja vojaškega in političnega značaja, ki so v zvezi z razvojem in trajanjem vojne. Preučitev teh vprašanj sta narokovala tesno tovarištvo in skupnost usode, ki označujeta odnose med obema silama osi. Razgovori so bil polni neomajne volje obeh narodov in obeh njunih voditeljev, nadaljevati vojno do zmage.

Novi evropski red, ki bo izšel iz te zmage, mora v kar največji možni meri odstraniti vzroke, ki so povzročili v preteklosti evropske vojne. Zatrjuje boljševiške grožnje z ene strani in plutokratskega izkoriščanja z druge bo omogočilo mirno, skladno in plodno sodelovanje na političnem, gospodarskem in kulturnem področju med vsemi narodi evropske celine.

V teku tega obiska sta se Duce in Führer napotila v važne kraje vzhodnega bojišča in ob tej priliki pregledala eno izmed italijanskih divizij, ki je zapletena v bitki proti boljševizmu. Na južni fronti je Führerja in Duceja pozdravil maršal von Rundstedt. Obiskala sta tudi generalna štaba državnega maršala Göringa in poveljnika vojske.

V Ducejevem spremstvu je bil načelnik italijanskega generalnega štaba Cavallero z generaloma Marrasom in Gandinom in skupino visokih oficirjev generalnega štaba, načelnik kabineta Anfuso, zastopnik zunanje ministra grofa Ciana, ki je bolan, in kraljevi poslanik v Berlinu Alfieri.

Vrste vojaških in političnih razgovorov v teku bivanja Duceja v Führerjevem glavnem stanu so se udeležili z nemške strani načelnik vrhovnega poveljstva nemških oboroženih sil maršal Keitel z generalom von Rintelenom, nemški zunanji minister von Ribbentrop in nemški poslanik v Rimu von Mackensen.

Kot vojak med vojaki

Iz Rima poročajo:

Duce in Hitler sta se sestala na vojnem področju in sta obiskala od severa do juga vse bojišče. Tako sta preživela več dni kot vojaka med svojimi vojaki. Večkrat so potekali njuni razgovori ob bobnenju topov.

Preveč jasno je nasprotje, da bi ga bilo treba poudarjati med tem sestankom dveh voditeljev osi na bojišču in sestankom med Rooseveltom in Churchillom, ki je bil v dobro zaščitenem zalivu Atlantskega morja pod nadzorstvom številnih angleških in severnoameriških letal. Oba velika poglavarja v svetovni bitki proti boljševizmu sta se sestala pod istim šotorom v prvih sprednjih črtah, kjer vojske nove Evrope, ustvarjene od fa-

šizma in nacionalnega socializma, križajo orožje v končnem spopadu z boljševizmom.

Veseljje italijanskega vojaštva, ko so videli med seboj Duceja

Prav prijetno presenečenje je moralo biti za italijanske vojake, ki se bore na oddaljenem ruskem bojišču, ko so videli med seboj svojega Duceja čvrstega kljub družinski žalosti, ki ga je zadela. Navzočnost Duceja ob Führerju v nemških črtah in navzočnost Führerja ob Duceju med italijanskimi vojaki je povedala obojim borcem, da je zavezništvo med Italijo in Nemčijo, preizkušeno v ognju skupnih žrtev in skupnih borb, bolj trdno in čvrsto kakor kdaj prej.

Sestanek obeh borcev, ki nista postavila vrste točk kakor Roosevelt in Churchill, temveč imata za glavno misel napredek sveta, je zbudil velik odmev v svetovnem časopisju.

Os se bori za bratstvo med narodi

Iz Berlina poročajo, da nemško časopisje mnogo naglašja sestanek Hitlerja in Mussolinija. Časopisje naglašja v glavnem tole:

Novi evropski red je vedno bil smoter Hitlerja in Mussolinija, ki sta se zdaj srečala na vzhodnem bojišču v trenutku, ko se obojene nemške sile ob boku italijanskih vojakov bore proti boljševizmu.

Zgodovina bo pokazala, da sta Benito Mussolini in Adolf Hitler dala za izpolnitev svojega poslanstva vso svojo strastno vero, in to od trenutka, ko sta skušala prepričati druge države o tem, da je treba odstraniti napake in krivice iz mirovne pogodbe po svetovni vojni. Da se konča boj med njuno obnovitveno voljo in med okorelim in jalovim nazadnjaštvom, je bilo treba odločiti z orožjem, in tako je nastala vojna v letu 1939.

Vsako srečanje med Mussolinijem in Hitlerjem je pomenilo mejnik v razvoju zgodovinskih, političnih in vojaških dogodkov. Novi sestanek ima torej že sam po sebi velik pomen. Njegov značaj je zlasti poudarjen zaradi kraja in dobe, v kateri je potekal. S kamenito hladnokrvnostjo dokazujeta Mussolini in Hitler svoje tovarištvo in svoje prepričanje o zmagi v trenutku, ko se Sovjetska Rusija maje v svojih temeljih in ko Anglija ne more na udarce Os odgovarjati z drugim kakor z napadi na majhne države.

Zmaga je zdaj gotova, naglašja nemško časopisje. To bo zmaga miru in zmaga vseh evropskih narodov, kakor to jasno zatrjuje uradno poročilo o sestanku obeh poglavarjev. V nasprotju z načrti po svetovni vojni, ki so hoteli Evropo uničiti, stoji pred nami volja držav Os, ki hočejo dati evropski celine mir, ki ne bo temeljil samo na sili orožja, temveč tudi na upoštevanju koristi vseh narodov. Sestanek med Ducejem in Hitlerjem je potrdil dejstvo, da bo gotovo dosežen smoter držav Os. Hitler in Mussolini sta na prednih črtah evropske revolucije zapečatila svoje tovarištvo in hkratu postavila temelje za novo Evropo in za plodno sodelovanje med narodi naše celine.

Vladarjeva in Ducejeva zahvala Ljubljanskemu mestnemu svetu

Dne 28. avgusta je bila redna seja ljubljanskega mestnega sveta. V začetku seje je župan dr. Adlešič med spoštljivim poslušanjem vseh članov mestnega sveta, ki so vstali s sedežev, izvajal:

»Visoki mestni svet! Na vdanostno brzojavko, ki smo jo s svoje prejšnje seje poslali Nj. Vel. Kralju in Cesarju, mi je prvi pribočnik brzojavno sporočil nasledno vladarjevo zahvalo:

»Vzvišeni Vladar je z živim zadovoljstvom sprejel čustva, ki mu jih izraža ljubljanski občinski svet v imenu meščanov in me poob-

lašča, naj izrazim njegovo hvaležnost za prirazno misel.«

Prav tako mi je, je nadaljeval župan, Ekszellenca Visoki Komisar sporočil Ducejevo zahvalo s temle pismom:

»Duce mi je dal prijetno naročilo, da se vam zahvalim za brzojav, ki mu je bil poslan ob priliki prvega sestanka občinskega sveta po ustanovitvi Ljubljanske pokrajine.

Županove besede so bile od vseh navzočih spremljane z velikimi počastitvami Kralju in Cesarju in Duceju.

Navodila Visokega Komisarja županom Ljubljanske pokrajine

Dne 27. avgusta zjutraj so se zbrali vsi župani Ljubljanske pokrajine v vladni palači v Ljubljani. Zborovanja so se udeležili tudi vsi okrožni komisarji. Navzoči so bili prav tako

podprefekt dr. David, podprefekt dr. Bissia, podpoveljnik Zveze podpornih središč Gatti in drugi uradniki. Pred pričetkom zborovanja je Visoki Komisar naslovil pozdrav Kralju in

Cesarju in Duceju. Vsi zborovalci so stoji z njim pozdravili po rimsko. Ekscelenca Emilio Grazioli je nato spomnil navzočne na veliko žalovanje Duceja in se je s ponosnimi besedami spomnil kapetana Bruna Mussolinija.

Ko je omenil, da je obiskal okrog 40 občin, odkar je bila ustanovljena Ljubljanska pokrajina, se je Visoki Komisar zahvalil županom in prebivalstvu za sprejeme, ki so mu bili prirejani kot zastopniku fašistične vlade in stranke. Visoki Komisar je poudaril, da se hoče po ukazih Duceja zanimati za vse občine, kajti vsa vprašanja, ki živo zanimajo prebivalstvo, so enako važna. Budna skrb zastopnika fašistične vlade ne bo veljala samo vprašanjem glavnega mesta, temveč vsem krajem do najmanjših naselij pokrajine.

Visoki Komisar je očrtal prvi del načrta javnih del, ki se že izvaja, in je sporočil navzočim, da bo drugi del načrta javnih del kmalu odobren in bo obsegal skoro izključno javna dela, ki so potrebna v majhnih središčih pokrajine. Dal je nato natančne smernice za sestavo seznamov del, ki naj se izvedejo v raznih občinah, in sicer postopno tako, da se bo upoštevala predvsem oskrba z vodo, nato pa druge vodne naprave, cestna, elektrifikacijska in šolska dela.

Visoki Komisar je nato podrobno govoril o vprašanju prehrane ter navajal številke in podatke o pridelovanju in rabi. Dal je županom popolno sliko o položaju prehrane, katere ravnovesje se v pokrajini vzdržuje s tolikšnim prispevanjem iz nacionalnih zalog. Ekscelenca Grazioli je navzočne opozoril na nujnost najstrožje uprave, da se bo razdelitev nakazanih količin živil prebivalstvu redno izvajala. Visoki Komisar je županom ukazal, naj kar najvestneje razdeljujejo nakaznice po že dobljenih navodilih in naj strogo nadzorujejo nakazovanje živil, zlasti maščob. Potrebno je, je rekel Visoki Komisar, da vsi sodelujejo pri štedenju tudi najbolj majhnih količin blaga, če hočemo zagotoviti pokrajini redno oskrbovanje.

Visoki Komisar je nato govoril o vprašanju cen in izrazil svojo odločitev, da se z vsemi sredstvi ščitijo koristi prebivalstva. Pozval je župane, naj nadzorujejo cene, in naglasil je nujnost strogega kaznovanja spekulantov in verižnikov.

Govorec o nujnosti pospeševanja kmetijskega pridelovanja je Visoki Komisar dal navodila županom za vneto sodelovanje pri večanju pridelkov po ukazih, ki jih je dal Duce vsem županom Italije. Kjer je zemlja neobdelana, morajo župani izpodbuditi lastnike k smotrnemu izkoriščanju zemlje. Kdor se bo odtegnil tej osnovni dolžnosti, bo kaznovan.

Glede popisa prebivalstva je Visoki Komisar izrazil svojo pohvalo županom za sodelovanje s popisovalci.

Ekscelenca Grazioli je nato župane opozoril na že izdane smernice glede javnega in zasebnega delovanja, ki jim ga nalaga županska čast. Glede javne pomoči je Visoki Komisar izjavil, da se preučujejo ukrepi za boljše ureditev podpornih ustanov, in je sporočil, da bodo takoj urejene brezplačne kuhinje za uboge in posebno še za otroke. Visoki Komisar je priporočil županom, naj skrbe za zdravstvene naprave in naj takoj sporoče vse potrebe in nedostatke. Očrtal je nato navzočim, kako bodo delovale in kakšen bo namen mladinskih in drugih združenj, ki bodo ustanovljena v pokrajini s podpornimi, sportnimi in razvedrilnimi smotri. Opozoril je župane na te ustanove, v katerih naj sodelujejo in ki bodo čisto prostovoljnega značaja.

O prehranjevalnih vprašanjih so govorili nekateri župani, okrožni komisarji in uradniki prehranjevalnega oddelka. Nekateri župani so stavili vprašanja, ki se tičejo financ in uprave posameznih občin.

Ob zaključku zborovanja je Visoki Komisar očrtal delo, ki ga je fašistična vlada storila za Ljubljansko pokrajino, s čimer je Italija držala svoje obljube in s polnim razumevanjem prispevala k ureditvi in ojačenju nove pokrajine. Ta velikodušnost pa ni slabost, je rekel Visoki Komisar, zato zelo bo razočaran, kdor tako misli. Večina prebivalstva Ljubljanske pokrajine, ki je zdravo, delavno in pošteno, mora nastopiti proti tistim, ki sanjajo o nemogočih sovražnikovih zmagah, kar meče na vse senco hinavščine, ki je ni v dušah prebivalstva. Izdani ukazi so strogi in njih izvajanje bo prav tako strogo.

Zborovanje se je zaključilo s pozdravom Kralju in Cesarju in Duceju.

Ob tej priliki je bilo nabrano tudi nekoliko oblike, perila, blaga za obleke in živil. Medtem ko nabiralna akcija še ni bila zaključena, je novomeški orkester na lastno pobudo priredil koncert, ki je prinesel blagajni Rdečega križa čistih 1687 lir. V začetku septembra bo v isti namen še v kapiteljski cerkvi koncert, novomeški igralci pa pripravljajo za jesenski in zimski čas tudi več gledaliških predstav. Na ta način je delo odseka dobilo trdno denarno osnovo in urejena je bila v prostorih mestne občine posebna pisarna.

Vse občine so dale odseku natančne sezname priseljencev. Vseh skupaj je 512. Vsi so prišli brez sredstev. Nekateri so se zatekli k sorodnikom in znancem, ki jim nudijo vsaj skromno hrano in streho, nekateri so v novih razmerah začeli samostojno obrt ali dobili namestitev, zaslužek ali delo v obrtnih in kmetijskih obratih, večina pa je slejko prej navezana na pomoč pri Rdečem križu. Skupno je bilo do 23. avgusta izplačano podpor v znesku 10.305.50 lire. Odsek je preskrbel 52 osebam stanovanja in prenočišča za krajšo dobo, 16 oseb pa je delno s lastnimi sredstvi, delno s prošnjo pri dobrih ljudeh preskrbel za daljši čas s hrano. Mnoge družine so prejele od odseka fižol, mast, testenine, kavne nadomestke, sladkor in druga potrebna živila. Zdad izplačuje socialni odsek 83 osebam stalno tedensko ali mesečno podporo. Izplačal pa je enkratno podporo 79 oseb, zaposlil je 20 oseb, z obleko je preskrbel 11 oseb in z obutvijo dve osebi. Društveni predsednik dr. Božidar Küssel je izvršil 24 brezplačnih zdravniških pregledov, štirim osebam dal potrebna zdravila in dvema bolnikoma posredoval sprejem v bolnišnico. Pri podeljevanju podpor je odbor zmerom gledal na to, da sme podpiranec uživati podporo samo z ene strani.

To je v glavnem pregled dela, ki ga je v pičlih dveh mesecih opravil socialni odsek Rdečega križa pod vodstvom profesorja Jarca in sodnika Hladeta. Vendar iz dneva v dan rasejo potrebe in naloge. Dozdajšni način podpiranja ne more trajati dalje časa, ker bodo usahnila denarna sredstva. Zato bo nujno potrebno, da se v Novem mestu ustanovi po ljubljanskem zgledu javna kuhinja, ki bo prehranjevala priseljence in dijaštvo. V ta namen naj zlasti naše podeželsko prebivalstvo daruje čim več poljskih pridelkov. Dolžnost mestnega prebivalstva pa je, da tudi v bodoče ne samo podpira, ampak tudi sodeluje pri plemenitem prizadevanju Rdečega križa. Kdor more karkoli utrpeti, naj daruje Rdečemu križu.

× Čebelin pik kot zdravilo. Že dolgo časa vedo ljudje, da je čebelin pik zelo dobro sredstvo proti revmatizmu. Tega preprostega sredstva se kmetško ljudstvo že dolgo poslužuje in si na obolelo mesto nasuje s panja pest čebel, ki jih pritisne s kakšno krpo. Pritisk čebele zelo razdraži, da takoj začno pikati. Oteklina, ki na stane od vboda 20 do 30 čebel, seveda zelo boli, toda malo pozneje nastopijo dobre posledice in se zmanjšajo bolečine revmatizma. Na podlagi tehkušenj se pred leti napravili zdravilo z imenom imenin, ki ga bolnim za revmatizmom vbrizgajo pod kožo. Pri tem so pa zdravniki ugotovili, da čebelni strup na nekatere ljudi sploh ne vpliva. Takšni ljudje navadno tudi nimajo revmatizma. Zelo pogosto ta strup ne deluje tudi na ljudi, ki so jetični ali sifilitični. Z imeninom skušajo zdravniki uresničiti tudi staro grško spoznanje, da ima čebelni strup v sebi neko snov, ki zdravi obolele oči. Zato so vbrizgali čebelni strup v oči človeka, ki je imel trahom. Uspeh je bil, da so oči ozdravele.

× Vsako leto je na svetu 16 milijonov neviht. Svetovni strokovnjaki so na podlagi obsežnega gradiva, ki so ga dobili od 3000 vremenskih postaj na svetu, izračunali, da vsako leto divja po svetu okoli 16 milijonov neviht. To pomeni, da ima vsak dan nevihto 44.000 raznih krajev na svetu. Če vzamemo, da traja vsaka nevihta samo eno uro, pride mo do ugotovitve, da divja istočasno na raznih krajih okoli 1500 neviht.

Guverner Italijanske banke v Ljubljani

V Ljubljano je te dni dospel guverner Italijanske banke Ekscelenca Vincenzo Azzolini. Na postaji ga je sprejel Visoki Komisar Ekscelenca Emilio Grazioli, ki ga je spremljal višji inšpektor Italijanske banke v Ljubljani s skupino uradnikov banke.

V vladni palači, kjer so se zbrali funkcionarji ljubljanske podružnice Italijanske banke z direktorjem dr. Lambertom Bilancionijem na čelu, je Visoki Komisar najprej prisrčno pozdravil Ekscelenco Azzolinija in se mu zahvalil za delo najvišjega italijanskega bančnega zavoda v novi pokrajini, nato pa izrekel vso pohvalo inšpektorju Donniniju in njego-

vim sodelavcem za težavno delo, ki jim je bilo zaupano. Izrazil je svoje prepričanje, da bodo Italijanska banka in njeni funkcionarji nadaljevali v Ljubljani svojo plodno delo.

Guverner Italijanske banke se je zahvalil Ekscelenci Emiliju Grazioliju za tople besede priznanja, ki jih je izrekel funkcionarjem banke, in mu zagotovil, da sprejemajo njegovo priznanje vsi, ki delajo in žive v veliki družini zavoda, ki bo skrbno nadaljeval v Ljubljani svoje delo. Visoki Komisar in guverner Italijanske banke sta nato preučila vsa vprašanja in bančne zadeve nove pokrajine.

Tudi Dolenjci imajo dobro srce za vojne žrtve

Z njihovo pomočjo vrši novomeški Rdeči križ plemenito nalogo

Novo mesto, avgusta.

Sredi junija je po ljubljanskem zgledu tudi novomeški okrajni odbor Rdečega križa zaradi čedalje večjega dotoka priseljencev ustanovil poseben socialni in poizvedovalni odsek, katerega ustanovitev in delo je podprl okrajni komisar dr. Otto Griselli. Novi odsek je takoj začel voditi razvidnico priseljenih družin in posameznikov, skrbel je v nujnih primerih za hrano, obutev, obleko in stanovanje,

dajal je nasvete in napotke za zaposlitev, pomagal je pri poizvedovanju za pogrešanci in vodil dopisovanje z vojnimi ujetniki in izseljenci. Obsežni načrt je ob vsestranski podpori okrajnega komisarja dr. Grisellija mogel biti uresničen šele, ko so bila zbrana prva sredstva. Rdeči križ je najprej organiziral večjo pomožno akcijo med meščani, ki je že v nekaj dnevih prinesla 37.747 lir, s kasnejšimi prispevki pa je narasla na 40.971 lir.

Visoki Komisar je obiskal osredni urad za ljudsko štetje

Visoki Komisar Ljubljanske pokrajine je 28. avgusta obiskal osredni urad za ljudsko štetje v Mandeljčevi ulici v Ljubljani, kjer se razvija živahno delovanje za pregled za ključkov ljudskega štetja za vse občine naše pokrajine. Delo je zelo smotrno razdeljeno

v odseke ter se vrši vestno.

Visoki Komisar, ki ga je spremljal načelnik kabineta podprefekt dr. Bisia je ob koncu poseta izrazil svoje iskreno zadovoljstvo ravnateljju štetja komendantu Roselliju in njegovim sodelavcem.

Pregled vojnih in političnih dogodkov

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je 29. avgusta objavil nasledno vojno poročilo: V severni Afriki izvidniško delovanje naših čet in topniško obstreljevanje mehaniziranih oddelkov in postojank nasprotnika na bojišču pri Tobruku. Angleška letala so napadla in bombardirala Bengazi in Home. Nekaj ljudi je bilo ranjeno. Škoda je majhna. V vzhodni Afriki so se že od početka izjalovili sovražni napadi na trdnjavo Uolkefit in utrdbo Debareh. Zadnje dni so naše vojne ladje, ki zasledujejo podmornice, s pomočjo izvidniških vodnih letal

potopile na Sredozemskem morju štiri sovražne podmornice.

Nekaj ljudi je bilo ujet, med njimi poveljnik ene izmed potopljenih ladij. Ena naša podmornica se ni vrnila na oporišče.

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je 31. avgusta objavil tole vojno poročilo: V Severni Afriki na kopnih frontah topniški dvoboji. Nemška letala so bombardirala angleške mornariške edinice v pristanišču Tobruka. Angleško letalstvo je izvršilo polete nad Tripolis in povzročilo nekoliko žrtev in nekaj škode.

Naše torpedno letalo je v bližini Tripolisa sestrelilo veliko sovražno bombno letalo.

ki se je v zraku vnelo. Dne 30. avgusta popoldne so nasprotnikova letala odvrгла bombe na okraj Licato (Agrigent). Med civilnim prebivalstvom so bile ubite štiri osebe, devet pa je bilo ranjeno. V Vzhodni Afriki so bili v odseku Uolkefita angleški letalski napadi brez posledic. V drugih odsekih bojišča pri Gondarju so naše čete izvršile z uspehom akcije lokalnega značaja. V Sredozemlju so naša lovska letala napadla formacijo sovražnih bombnikov. Sestreljeni sta bili dve letali vrste Wellington.

Kakor javlja zadno poročilo nemškega vrhovnega poveljstva,

so nemške čete zavzele Hapsal na Estonskem.

Pri bojih okoli zavzetega Revala, ki so se končali 28. avgusta, je bilo ujetih 11.432 mož, zaplenjeno pa 293 topov, 91 oklopnih bojnih voz in dva oklopna vlaka. — Po poročilu finskega glavnega stana so finske čete zavzele Viborg in dalje pritiskajo na sovjetske čete. Ob zasedbi mesta je kancelar Hitler poslal finskemu maršalu Mannerheimu in predsedniku finske republike Ristu Rytiju čestitke. — Po nemškem vojnem poročilu je bilo na Dnjepru uničeno 27 sovjetskih monitorjev in topničark.

Iz Bremena poročajo: Pri neki slavnosti narodnosocialistične stranke je imel hitlerjevski vodja Rosenberg govor, v katerem je razložil,

kakaj je bila zdajšnja vojna potrebna in torej neogibna.

Hitler je hotel mir in je napenjal vse sile, da bi ga ohranil in branil, je menil Rosenberg, toda nasprotniki so po načrtu odbijali vse njegove plemenite ponudbe. Za vsako ceno so hoteli spraviti s poti nevarnega tekmeča.

Iz Berlina poročajo, da je

Nemčija v sporu z več ameriškimi državami.

Tako je bila nemška vlada prisiljena vzeti dovoljenje za poslovanje konzulom ameriških republik Haitija in Ekvadorja. Konzulom je dan do 5. septembra rok za končanje poslov. Zaprt je bil tudi častni konzulat republike Kube v Berlinu. Odpravniku poslov mehikanskega poslaništva v Berlinu je bilo uradno sporočeno, da je nemška vlada prisiljena vzeti dovoljenje za poslovanje mehikanskih konzulatov v Nemčiji.

Iz Beograda poročajo: Poveljnik nemških čet v Srbiji je na prošnjo ministra-komisarja Acimovića

poveril generalu Nediću sestavo srbske vlade.

General Nedić je sprejel to nalogo in je predložil nemškemu poveljniku nasledno listo: predsednik Milan Nedić, notranje zadeve Milan Acimović, zunanje zadeve Ognjen Kuzmanović, trgovina Josip Koftić, promet Josip Koftić, delo Panta Drastić, minister brez portfelja Momčilo Janković, finance Ljubiša Nikić, pravosodje Čedomir Marjanović, kmetijstvo Miloš Radosavljević, prosveta Miloš Trifunac. Nemški poveljnik je odobril to listo in so mu bili predstavljeni člani nove vlade. Vrhovni poveljnik nemških čet v Srbiji general Dankelmann je imel med izročitvijo vladnih poslov novemu predsedniku vlade generalu Milanu Nediću govor, v katerem je izrazil svoje prepričanje, da se velika večina srbskega ljudstva ne strinja s tistimi, ki so pod krinko nacionalizma v zadnjih časih povzročili motnje v življenju dežele. Na podla-

gi tega prepričanja je vrhovni poveljnik pristal na sestavo te vlade, ki naj prinese deželi red in varnost ter omogoči, da se odvzamejo nemškim četam naloge, ki spadajo pod izključno pristojnost srbske vlade. General Nedić je v svojem odgovoru izrazil svojo in svojih sodelavcev trdno voljo, da zagotovi v deželi red.

General Hata, poveljnik japonskih sil na Kitajskem, je izjavil,

da se bodo japonske čete umaknile s kitajskega ozemlja, kakor hitro bo vlada v Nankingu dosegla pomirjenje dežele.

Izjavil je, da je ob priliki svoje potovanja po raznih krajih ugotovil, da somišljeniki kitajske, z Japonci prijateljske Vančingvejeve vlade tesno sodelujejo z japonskimi vojaškimi oblastvi, tako da je z njihovim delovanjem čisto zadovoljen.

Iz Tokija poročajo: Japonski poslanik v Moskvi Tatekava je sporočil sovjetskemu komisarju za zunanje zadeve,

da ustvarjajo prevozi ameriškega bencina in drugega blaga v Vladivostok za Japonce neprijeten položaj.

Zaradi tega prosi Japonska Sovjetsko Rusijo, naj to vprašanje pazljivo preučiti. Sovjetska vlada je na to pripombo odgovorila, da ne vidi razloga za kako japonsko razburjenje, češ, da to blago prihaja po običajnih pomorskih poteh, Sovjetske Rusije da pa nič ne razburjajo dovozi blaga, ki ga Japonska dobiva po morju od drugih držav. Sovjetska vlada da bo vsak poskus za preprečenje pomorske zveze z Združenimi državami, smatrala za sovražno dejanje.

Iz Carigrada poročajo: Turški zunanji minister Saradžoglu je sprejel angleškega, iranskega in sovjetskega poslanika v Ankaru. V vrstah turških politikov

menijo, da bo turška vlada razglasila turško nevtralnost.

Te dni pa so iz Carigrada poročali, da je Turčija ukinita ves potniški mednarodni promet. Ta ukrep je utemeljevan z izrednimi vojaškimi potrebami.

Iz Stockholma poročajo: Angleški in ruski pohod proti Perziji (Iranu) je zbudil velik nemir v Afganistanu, zakaj v Londonu odkrito izjavljajo,

da bo po zasedbi Perzije prišlo do vdora angleških in indijskih čet v Afganistan,

to pa zaradi tega, da se ustvari sklenjena angleško-ruska fronta na Bližnjem vzhodu.

Najvišje dopustne cene

na ljubljanskem živilskem trgu

Doslej je mestni tržni urad v Ljubljani določal najvišje dopustne cene za zelenjavo, sadje, sočivje in razne druge pridelke na sejah ki so bile ob ponedeljkih. Ker se je pokazalo, da po sejah o ponedeljkih javnost prepozno izve za najvišje cene, bodo odslej seje tega odbora že ob petkih.

Po pooblastilu Visokega Komisariata je v petek mestni tržni urad spet določil najvišje dopustne cene raznim pridelkom dogovorno z zastopniki rabnikov, prodajalcev in pridelovalcev. Te cene je še odobril tudi Visoki Komisariat. Po višjih cenah nikdo ne sme prodajati in prav tako tudi ne kupovati, pač pa seveda lahko prodaja in kupi ceneje. Enako strogo kakor predrago prodajanje bo kaznovano tudi preplačevanje. Zato naj gospodinjje pazijo na najvišje dopustne cene in blaga nikakor ne plačujejo draže, kakor določajo od Visokega Komisariata odobrene in dogovorno določene najvišje cene. Kazni za zadrževne prestopke so hude.

On ponedeljka 1. septembra pa do ponedeljka 8. septembra veljajo nastopne najvišje cene: domači krompir 1.10 na drobno, kakor je določeno v maksimalnem ceniku Visokega Komisariata št. 3, koleraba 1, rdeča pesa 1, nizki stročji fižol 1, visoki stročji fižol 2, novi luščeni fižol 3, rdeči korenček brez zelenja 2, rumeno korenje 0.50, zeljnate glave na drobno 0.80, ohrovt 1, glavata solata 2.50, endivija 2, kumare 1.20, kumarice za vlaganje, ki jih gre okrog 30 na en kilogram,

3, majhne kumarice za vlaganje, ki jih gre 125 na en kilogram, 8, jedilne buče 0.50, čebula 1, šalota 2, česen 2.50, grah v stročju 2.50 lire za kg, luščeni grah 3.50 lire za liter, mehka špinaca 2.50, trda špinaca 1.50, kisl zelje, 3, kisl repa 1.50, domači paradižnik 2 liri za kg, lisičke do 1 lire za liter, štorovke do 2, nerazviti jurčki za vlaganje z zaprtim klobukom 10, jurčki z odprtim klobukom 6 lir za kg, suhe namizne maline 3.50 lire za liter, mokre maline za vkuhanje 3.50, domača jabolka namizna I. vrste 3, domača jabolka II. vrste 2, domača nagnita, obtolčena, črvena in nedozorela jabolka za vkuhanje 1.50, domače breskve 3, domače rumene slive 3, domači ringloji 3, domače češplje 3, domače hruške 2 do 4 lire kg. Opozorjamo vse prodajalce sadja, da morajo tudi kmečki prodajalci imeti cene sadja napisane enako kakor branjevci.

Ker je prepovedana prodaja smetane in sirovega in kuhanega masla, seveda ta prepoved velja tudi za ljubljanski trg in bo zato to blago na trgu takoj zaplenjeno. Smetano bo mestni tržni urad razprodal in izkupiček izročil mleškemu skladu pri Prevodu.

NI MOGEL VIDETI

Mamica pošlje sinčka k mesarju, češ, da naj ji kupi telečje noge. Ko se sinko vrne, ga vpraša: »Mihec, ali ima mesar telečje noge?« »Mamica, nisem mogel videti, ker je bil obut v škornje,« odgovori Mihec.

Novice

* **General Ambrosio v Zagrebu.** Ekselencija general Ambrosio, poveljnik II. italijanske armade, je te dni s svojim spremstvom prispel v Zagreb. Takoj je stopil v stike s pristojnimi hrvatskimi činitelji, da se z njimi dogovori o izvedbi nedavne pogodbe med Hrvatsko in Italijo o vojaškem zavarovanju Jadrana.

* **Spomenik generalu Telliniju v Tirani.** V Tirani, glavnem mestu Albanije, je bil ob navzočnosti najuglednejših predstavnikov vlade in vojske odkrit spomenik generalu Telliniju in članom italijanske komisije za razmejitve med Albanijo in Grčijo, ki so bili 27. avgusta l. 1923. iz zasede ustreljeni, ko so se z avtom peljali po cesti od Tirane proti Kakaviji.

* **Za smotrno prikazovanje naravnega gibanja prebivalstva.** Medtem ko nam ljudsko popisovanje prikazuje stanje prebivalstva določenega dne, kažejo podatki porok, rojstev in smrti naravno gibanje prebivalstva. Zaradi tega je treba po opravljenem ljudskem štetju izvesti potrebne pogoje za smotrno prikazovanje naravnega gibanja prebivalstva. Ker je vodenje matric v naši pokrajini poverjeno cerkvi, za one brez vere pa okrajnim načelnikom in županu v Ljubljani, so se zbrali župniki vseh ver, okrožni komisarji in ljubljanski župan, skupno okrog 150 oseb, pred dnevi v dvorani kina Uniona, kjer jim je direktor osrednjega zavoda za statistiko iz Rima govoril o nalogah, ki so jim poverjene o že objavljenih določbah, s katerimi se urejajo vsi opravi za smotrno zbiranje podatkov o naravnem gibanju prebivalstva. Zasedanje je trajalo skoro tri ure in je bilo zaključeno s popolnim uspehom, kajti župniki so imeli priliko postaviti vprašanja in zahtevali pojasnila, na katera je direktor izčrpno odgovarjal. S tem bo v naši pokrajini v kratkem urejeno tudi na tem važnem področju statistike delo, ki ga že opravljajo z budno rednostjo njene posestrime v kraljevini.

* **Zatemnitev od 21. zvečer do 6. zjutraj.** Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajinu je določil nov čas za zatemnitev. Do nadaljnjega se mora stroga zatemnitev izvajati od 21. ure zvečer pa do 6. ure zjutraj. Organi javne varnosti bodo skrbeli za strogo izva-

janje tega določila. Prestopniki bodo kaznovani po določenih členov 6. do 51. civilnega zakonika, ki določa zapor do treh mesecev in globo do 2000 lir.

* **Odlikovani oficirji.** Topničarski podporočnik Josip Klenovar iz Pizina je v priznanje vojnih zaslug pri Tobruku prejel vojni hrabrostni križec. Z enakim križcem je bil odlikovan mornar trgovinske mornarice Teodor Pilepič iz Reke. Bronasto kolajno pa je prejel mornarski poročnik Marij Buršič z Reke, ki je kot pomočnik poveljnika neke podmornice na Atlantskem morju mnogo pripomogel k potopitvi sovražne vojne ladje.

* **Pesnik Silvin Sardenko pri Visokem Komisarju.** Te dni je Visoki Komisar sprejel Silvina Sardenka, pesnika zbirke »Roma«, njegovega založnika dr. Peršina in profesorja Umberta Urbanija. Sardenko je poklonil Ekselenciji Grazioliju izvod svojih pesmi in Visoki Komisar se mu je zahvalil z besedami iskrenega zadovoljstva.

* **Plačevanje taks v gotovini namesto v kolkih.** Zaradi velikega povpraševanja po državnih kolkih je nastalo občutno pomanjkanje teh taksnih vrednotnic. Zato se dovoljuje, da se smejo takse za vloge, zapisnike, račune, razna sodna dejanja in podobno, ki bi se sicer morali po zakonu o sodnih taksah plačevati v kolkih, dokler traja to pomanjkanje, izjemno plačevati v gotovini.

* **Prispevek Gorice Ljubljanskemu velesejmu.** Vse gospodarske panoge goriške pokrajine bodo sodelovale na letošnjem ljubljanskem velesejmu, da pokažejo na veliki gospodarski prireditvi, ki jo je napovečal Visoki Komisar, kako je v 20 letih fašizem napredoval na industrijskem, trgovinskem, kmetijskem in obrtnem področju zlasti ob Soči. Razstavnemu blagu iz Goriške pokrajine bo pridržan cel paviljon.

* **Smrt uglednega zdravnika.** V mariborski bolnišnici je za večno zatisnil oči zdravnik dr. Just Bačar. Rajnki je bil znana osebnost na Goriškem in Štajerskem, kamor se je preselil l. 1929. Bil je po rodu z Goriškega. Na Štajerskem se je nastanil najprej v St. Ilju in nato v Slivnici pri Mariboru. Izvrševal je zdravniško službo in marsikateri ubožec je bil deležen njegove zdravniške in tudi gmotne pomoči. V Gorici je sodeloval pri knjižni izdaji Goriške Matice, za katero je napisal vrsto poljudnih knjig o zdravilstvu. Rajnki je štel šele 57 let. Naj počiva v miru!

* **Smrt vrlega moža.** Te dni so pokopali pri Sv. Roku v Metliki g. Miloša Novkoviča, ki je za kapjo umrl star 56 let. Miloš Novkovič je bil prišel v Metliko pred dvajsetimi leti k peku Požeku in je ostal vsa leta pri isti hiši, ki ji je bil zvest in vdan, kakor bi mu bila rodni dom. Ko je Požekova deca ostala brez roditeljev, je Novkovič ostal pri njih in delal za hišo s podvojenimi močmi. Bil je res vzor zvestega hišnega pomočnika, kakršnih danes menda sploh več ni. V svobodnih urah je pokojnik marljivo čital časopise. Vse žive dni je bil čvrsto narodno zaveden. Pogreb so mu oskrbeli številni prijatelji z ganljivo iskrenostjo. Sami so mu napletli vence in povezali šopke, pred hišo in ob grobu so mu zapeli v slovo in ga sami spustili v posledni domek. Društvo mojstrov ga je spremljalo v celoti, mestna godba je igrala žalostinke in meščani vseh slojev so se udeležili spreveda v obilnem številu. Naj bo vrlemu možu lahko belokrajinska zemlja!

* **V Temnici imajo novega dušnega pastirja.** Na praznik 15. avgusta je nastopil svojo prvo službo kot upravitelj Temnice in Lipe novomašnik g. Efreim Mozetič iz Mirna pri Gorici. V Temnici so ga župljani prav slovesno sprejeli.

* **18.000. Slovencev je v Zagrebu.** Po uradnih podatkih prebiva v Zagrebu 18.000 Slovencev in Slovenk, kar znaša okrog sedem odstotkov zagrebškega prebivalstva.

* **Sprejem učencev iz šol izven pokrajine.** Visoki komisariat je izdal k uredbi glede sprejema učencev iz šol izven pokrajine še pojasnilo. Učenci, ki nimajo dijaških knjižic in ne izpričeval, se smejo pripustiti k razrednim izpitom le, če verjetno dokažejo, da so do konca marca obiskovali razred (na primer s potrdili dveh učiteljev zavoda, ki so ga obiskovali). Ljudskoškolski učenci, ki nameravajo stopiti v sredno šolo, pa morajo še prej opraviti razredni izpit na ljudski šoli (ker imajo na primer le oceno I. polletja). Sprejemne izpite bodo delali v dneh 20. do 21. septembra.

* **Hrvatski konzulat v Ljubljani.** V Ljubljani je začel te dni poslovati konzulat države Hrvatske. Hrvatski konzul v Ljubljani je dr. Ivanič. Prostori hrvatskega konzulata so v Prešernovi ulici 54 (hotel Slon, vhod iz pasaže). Tam bo hrvatski konzulat le začasno, ker se pozneje preseli v večje prostore. Novi hrvatski konzul in njegovo osebnost bosta imela dovolj dela, zlasti z izdajo

Muljavski:

JUNAŠTVO IN ZVESTOBA

Zgodovinska povest

Možje in fantje, ki so se pod Gorjanovim vodstvom udeležili napada nad turški tabor, so postali narodni junaki: vse jih je slavilo. Berači pevci so peli o njihovih junaštvih. Gorjanovo ime se je izgovarjalo z velikim občudovanjem. Ko se je raznesla novica, da leži v Jugovem mlinu ranjen Turek, in sicer prav tisti, ki je bil ugrabil Marjetico, katera mu zdaj zelo skrbno streže, so začeli ljudje od blizu in daleč prihajati v samotni mlin gledat Hasana ago. Marjetica je morala radovednim obiskovalcem mnogokrat ponoviti svoje doživljaje.

Gorjana je bilo videti le malo doma. Po večini se je mudil na svojem novem posestvu na Lesnem brdu, kjer je nadzoroval grajske posle, ki jih je skoro vse obdržal v službi, kajti obenem z gradičem je postal tudi lastnik obsežnega polja, ki je pripadalo Lesnemu brdu. Grajske njive, ki so bile že več let zanemarjene, je dal Gorjan preorati, pognojiti in v jeseni posejati s pšenico, katero so morali zdaj dekle in hlapci pridno žeti. Tem se je novi prijazen gospodar takoj zelo priljubil, akotudi je bil pri delu neizprosno natančen in je strogo grajal vsako površnost. Gorjan bi bil lahko iz sence gledal in nadziral svoje posle, toda ker ni bil navajen držati križem rok, je delal s posli vred od jutra do večera. Za njim so ležali snopi požete pšenice najgosteje.

Marjetica pa je samevala in se dolgočasila

v samotnem mlinu. Mislila je na mrtvega očeta, na odsotnega moža, stregla ranjenemu Turku in se vznemirjala zaradi njegovih strastnih pogledov. Njegovih oči se je začela naravnost bati. Zdaj se ni hotela več muditi v njegovi bližini, puščala ga je samega v čumnati. Le, kadar mu je nesla hrano ali kadar jo je poklical, je prišla k njemu, vendar mu ni več pustila, da bi jo prijel za roko.

Hasanu se je zdravje naposled čisto vrnilo. Nekega dne je tiho zapustil posteljo, se oblekel v Gorjanovo staro obleko, ki je visela nekje v bližini, in stopil v sosedni prostor, kjer je sedela Marjetica in šivala. Ko so se vrata čumnate odprla, se je mlada žena presenečena okrenila. Uzrši Hasana ago se je zdrznila in prestrašeno skočila na noge. Obšel jo je velik nemir, srce ji je začelo burno utripati.

»Ti se me bojiš, Marjetica?« je rekel mladi Turek grenko.

Še ves slab je omahnil k klopi in sedel. Videvša njegovo telesno nemoč se je mlada žena nekoliko pomirila in izpregovorila s tresočim se glasom: »Zakaj si zapustil posteljo, gospod? Saj nisi še dovolj trden, da bi že smel vstati in hoditi.«

»Ne,« je odgovoril Turek mrko. »Zdrav sem, samo malo slab sem še, a to bo kmalu prešlo. Če bi se še dva, tri dni valjal po postelji, bi čisto odrevenel. Zato sem vstal — in pa, ker hočem govoriti s teboj nekoliko

odkritosrčnih besedi. Ti si se me začela ogibati, tvoja prejšnja prijaznost do mene je izginila. Prej si rada posedela ob moji postelji in se pogovarjala z menoj. In jaz sem ti bil hvaležen za tvoje dobre besede. Zakaj si postala zdaj naenkrat vsa drugačna proti meni, Marjetica? To me navdaja z grenko boleščjo. Rad bi bil že večkrat govoril s teboj o tem, kar mi polni srce, toda ker se nisi hotela niti toliko časa pomuditi ob moji postelji, da bi izrekel, kar mi je bilo že na jeziku, sem prišel jaz k tebi, da ti razkrijem svoja čustva, še preden se vrne — tvoj mož. Prosim te, Marjetica, poslušaj me!«

»Le govori, gospod Hasan,« je zamrmrala Marjetica, ki je slutila, kaj ji bo Hasan aga povedal.

»Marjetica, ljubim te,« je izpregovoril mladi Turek po kratkem molku z razburjenim glasom in njegov bledi, suhi obraz je zardel. Z bliskajočimi se očmi je nadaljeval strastno: »Sleherni utrip mojega srca je posvečen tebi, ki te častim, kakor častijo vaši kmetje svoje svetnike. Postani moja, Marjetica!«

»Kaj ti ne pride na misel, gospod!« je zaklicala mlada žena jezno. »Ti me žališ. Jaz sem poročena žena, imam svojega moža. Ali me smatraš za ničvrednico?«

»V imenu svoje ljubezni, ki jo gojim do tebe, te rotim, pusti svojega moža kmeta in pobegni z menoj v novo, lepše življenje!« je zaklical Hasan aga z bolešno prosečim glasom. »Ti si življenje moje duše, brez tebe nočem živeti! Objemal bi te rad in poljuboval tvoja usta. Ti moraš postati moja! Marjetica, zapusti svojega moža in pojdi z menoj v moje domovino Turčijo, kjer te v mojem gradu čakata razkošje in sreča.«

potnih listov in prepustnic, ker so prometni in tudi gospodarski stiki Ljubljanske pokrajine in države Hrvatske zmerom živahni.

* **Prodaja olja.** Prehranjevalni zavod Visokega Komisariata za Ljubljansko pokrajino sporoča glede na vprašanje Zveze trgovskih združenj, da bo od oktobra dalje delež olja na živilskih nakaznicah izražen v centilitrih. Trgovci na drobno smejo v septembru prodajati imetnikom živilskih nakaznic olje po meri namesto po teži, in sicer tako, da bo ustrezalo okroglo osem centilitrov 100 gramov olja.

* **Novi grobovi v kolonijah ameriških rojakov.** V Clevelandu je umrla Amalija Kasinčeva v starosti 29 let. Rodila se je v Clevelandu. Zapušča starše Tomaža in Terezijo Kasinac, dve sestri in dva brata. — V Luzernem je umrl rojak Ivan Matičič v starosti 56 let. Rodil se je v Grčarjevcih pri Rakeku na Notranjskem in je prišel v Ameriko pred kakimi tridesetimi leti. Zapušča ženo, sina in tri hčere. — V Rockinghamu je umrl rojak Josip Černilogar v starosti 57 let. Doma je bil v Gornji Opčini pri Spodnji Idriji na Notranjskem in je prišel v Ameriko pred 27 leti. Zapušča ženo, sina in hčer. — V Denverju je v bolnišnici sv. Antona izdihnil rojak Andrej Bojc. Pokojnik zapušča ženo, sina in pet hčera.

* **Obisk hitlerjevske mladine v Bariju.** V Bari je prispela skupina 25 članov narodno-socialističnega mladinskega združenja v spremstvu z dvema oficirjema.

* **Avtobusni promet na rednih progah ob nedeljah in praznikih ukinjen.** Urad za civilno motorizacijo pri Visokem Komisariatu je odredil, da se v svrhu izenačenja s prilikami v drugih pokrajinah Kraljevine od 1. septembra letos ukine avtobusni promet na rednih progah ob nedeljah in praznikih. Nadalje se obveščajo vsi prizadeti, da od prihodnega oktobra dalje spričo omejene količine pogonskih sredstev ne bo več dodeljevan bencin za motorne žage za drva, za stroje za pripravljanje sena in tudi ne za čiščenje tiskarskih in drugih strojev. Prizadeti bodo morali poskrbeti za preureditev svojih naprav na pogon z elektriko, lesnim plinom ali metanom, za čiščenje strojev pa bodo morali uporabljati druga očistevalna sredstva.

* **Pošta vojnim ujetnikom in izseljencem.** Poizvedovalni odsek novomeškega okrajnega odbora Rdečega križa obvešča sorodnike in znance vojnih ujetnikov, da se dobe v pisarni Rdečega križa na rotovžu dopisnice za dopisovanje vojnim ujetnikom. Odsek spreje-

ma pošto za slovenske izseljence v Srbiji in jo pošilja s posebnimi odposlanci naslovljenecem. Vsa pisma se morajo izročiti Rdečemu križu odprta. Za pomoč ubožanim priseljencem je novomeški Rdeči križ zbral že precej prispevkov in se darovalcem iskreno zahvaljuje.

* **Sprememba dolenskih vlakov.** Od 31. avgusta izostane ob nedeljah in praznikih na progi Metlika - Ljubljana izletniški vlak št. 9222, ki je odhajal iz Metlike ob 18.31 in došel v Ljubljano ob 22.30. Namesto tega pa bo vozil ob istih dneh na progi Metlika - Novo mesto in dalje do Ljubljane potniški vlak 9218 z odhodom iz Metlike ob 16.28. Za razbremenitev tega vlaka, ki je zlasti na progi od Trebnjega do Ljubljane vedno prezaseden, vozi z dnem 31. avgusta ob nedeljah in praznikih na progi Trebnje na Dolenskem - Ljubljana vlak 9218 v dveh delih in sicer tako, da odpelje prvi del iz Trebnjega ob 18.33, kateremu sledi kot drugi del vlak, ki vozi že od Karlovca, odnosno Metlike za Ljubljano. Z istim dnem je tudi na postaji Grosuplje odpadlo priklopljanje kočevske garniture ob nedeljah in praznikih k novomeškemu vlaku 9218 ter vozi kočevski vlak iz Grosupelj samostojno do Ljubljane, in sicer z odhodom iz Grosupelj ob 18.30.

* **Smrt kobaridskega rojaka.** Po dolgotrajni bolezni je preminil v javni bolnišnici v Ljubljani znani bivši mariborski špediter g. Franjo Miklavič, doma iz Livka pri Kobaridu. Zapušča vdovo in dve hčerki. Blag mu spomin!

* **Maline na Nanosu, na Angelski in Križni gori so letos obilo obrodile.** Več ko pol meseca so jih pridne roke nabirale in zaslužile lep denar, saj so bile po tri lire kilogram. Pravijo, da je zaslužil priden nabiralec od 40 do 70 lir na dan.

* **V zavodu za slepe otroke v Kočevju se začne šolsko leto 22. septembra.** Gojenci naj se vrnejo v zavod v nedeljo 21. septembra. Starši šoloobveznih slepih in močno slabovidnih otrok, ki jih še niso priglasili, naj se zaradi njih sprejema takoj obrnejo na upravo zavoda za slepe otroke v Kočevju.

* **300letnica Nove Štife na Dolenskem se bo slavila v nedeljo 7. septembra in na mali šmaren.** Na praznik malega šmarna bo imel sveto mašo z jubilejnim nagovorom ljubljanski knezoškof dr. Gregorij Rožman. Nova Štifa je lepo Marijino svetišče, ki je že znana božja pot.

* **Lastovke in škorci se selijo.** Ze pred dobrim tednom so se začele zbirati lastovke, da odlete iz naših krajev. Videli smo jih, kako so posedale po brzojavnih žicah, po polju pa so se družili škorci v jate, da nas zapuste. Po večini so lastovke in škorci menda že odleteli.

* **Bukov žir je izvrsten za olje.** V krajih, kjer je dosti bukev, ga nabirajte. Naj ta sad v teh časih ne obleži brez koristi v gozdu.

* **Ognjenik Stromboli je bljuval.** Te dni je nenadno začel bljuvati ognjenik Stromboli na istoimenskem otoku. Iz žrel se je vsula lava, ki je povzročila nekaj požarov v okoliških vinogradih. Požare so kmetje sami pogasili.

* **Smrtna nesreča v kovačiji.** Ne davno je 68letni kovač Miha Kuret v Golcu nasajal v kovačiji nož. Ko ga je nasajal, se je kos, v katerega je nasajal nož, razletel in mu pognal nož v trebuh. Kuret je imel še toliko moči, da je nož sam potegnil iz rane. Občinski zdravnik ga je takoj prepeljal v bolnišnico v Trst, kjer pa mu niso mogli več pomagati. Na njegovo željo so ga peljali domov, kjer je umrl. Pogreba se je udeležilo obilo ljudstva. Rajniki zapušča devet otrok, ki so pa vsi preskrbljeni. Blag mu spomin!

* **Smrtna nesreča krovca.** Na Brdu pri Viču se je smrtno ponesrečil 23-letni Kristjan Pirša, pomočnik pri krovskem mojstru Josipu Mravljetu v Dravljah, po rodu iz Rihemberka pri Gorici.

* **Na dosmrtno ječo obsojen morilec.** Pred velikim senatom okrožnega sodišča v Ljubljani se je pretekli teden nadaljevala razprava proti Henriku Podpečanu, ki je umoril svojo teto Marijo Podpečanovo v njenem stanovanju v Trnovem. Umora so takoj osuili njenega nečaka 24letnega krojaškega pomočnika Henrika Podpečana. Obtoženec je v preiskavi in pri razpravi svoje dejanje priznal, izgovarjal pa se je, da je izvršil umor v jezi in pijanosti. Teta da ga je hudo zmerjala. Senat je Henrika Podpečana obsodil na dosmrtno težko ječo.

Iz Hrvatske

Vrhovni poveljnik ustaške milice. Poglavnik dr. Pavelić je podpisal odlok, s katerim je za vrhovnega poveljnika ustaške milice imenovan vrhovni vojskovodja vseh hrvatskih oboroženih sil minister za vojsko maršal Kvaternik. Drugi poglavnikov odlok določa ustanovitev ustaške nadzorstvene službe, ki bo imela tri

»Nikdar! Svojega moža ljubim, pri njem sem dovolj srečna in zadovoljna!« je zaklicala Marjetica.

»Jaz tvojega moža sovražim!« je siknil Hasan aga skozi zobe. »Ubijem ga! Marjetica, če bo tvoj mož mrtev, ali me boš potem ljubila in šla z menoj na Turško?«

»Ne! Če moj mož umre, mu ostanem zvesta tudi po smrti.« — je odgovorila Marjetica odločno. »S tem, če ti, gospod, ubiješ mojega moža, si ne pridobiš moje ljubezni, temveč le moje sovraštvo in zaničevanje. Toda ti, gospod, nisi taka oseba, ki bi postala lahko nevarna mojemu možu. Moj mož je junak, on se ne boji takega nerazsodnega, strastnega dečka!« je pristavila mlada žena in se porogljivo nasmejala.

Te zasmehljivo izgovorjene besede so mladega Turka zasketele kakor udarci z bičem. Obraz se mu je spačil od bolesti in gnjeva. Povesil je glavo na prsi in se mračno zazrl v tla. Zdajci pa se je zdrznil, vstal, stegnil roke proti Marjetici in rekel s hripavim, žalostnim glasom:

»Marjetica, imej usmiljenje z menoj. Ne trpinči me! Jaz te ljubim neskončno. Zaklinjam te, pusti svojega moža in pojdi z menoj na Turško, kjer postaneš moja prva žena.«

»Gospod,« ga je prekinila Marjetica ostro, »hrani svoje besede. Ti zahtevaš od mene nekaj nemogočega. Jaz sem poštena žena. Tvoja ljubezen do mene je blaznost. Pripadam drugemu možu in tvoja ne morem in ne smem biti. Tudi v primeru, če bi še ne bila porote ne ljubim. Ti si Turek, sovražnik mojega čena, bi me ti ne dobil, razen z nasiljem, ker naroda, a jaz sem kristjanka — kako bi te

mogla ljubiti? Zaman hrepeniš po meni, tvoja ne bom nikdar!«

»Ker me ne ljubiš!« je ponovil Hasan aga njene besede. Oči so se mu zablistale divje in preteče. »Ljubi me ali ne,« je zarohnel in pokazal zobe kakor volk, »moja boš, čeprav samo za trenutek... Potem pa te ubijem...!«

Razburjen se je pognal proti lepi mladi ženi. Hotel jo je zgrabiti, jo objeti okoli pasu in njeno telo pritisniti nase. Marjetica se mu je nasmejala v spačeni obraz in ga z obema rokama pahnila od sebe, da se je opotekel in se onemogel sesedel nazaj na klopi.

»Miruj, gospod Hasan, kroti se! Ako boš objesten, te zvežem, da se ne boš mogel niti zganiti, ali pa te sunem z bodalom. Poštena žena sem, zvesta svojemu možu, zapomni si to! Dokler boš še tako slaboten, se te bom lahko ubranila. Preden se pa boš toliko okrepil, da bi se te morala bati, se bo vrnil moj mož, ki ti bo že posvetil,« mu je govorila Marjetica skoro prijazno. »Sicer pa, če ne ljubiš, da bom varna pred teboj, tedaj odidem še danes k svojemu možu, ti pa ostani sam. Zahtevam, da ne boš nikdar več poizkušal dotakniti se me!«

»Obljubim, vse obljubim, samo da ne odideš od mene, da me ne pustiš samega v tej samoti, dokler čisto ne okrevam,« je nenadno zdrknil mladi Turek pred njo na kolena in ji vdano pogledal v obraz. »Dovoli mi vsaj, da te smem gledati. Nikoli več te ne bom razžalil. Odpusti mi!«

»Vstani, gospod, le pred Bogom se kleči!« mu je velela mlada žena resno. Ne jezim se nate... Moj mož je kupil grad Lesno brdo v bližini Ljubljane, v katerem se bova v kratkem naselila. Prosila ga bom, naj te vzame

v službo kot oskrbnika. Toda priseči mi moraš, da boš vedno dostojen proti meni, da me ne boš nikdar več nadlegoval s svojo ljubeznijo.«

»Prisegam,« je zaklical Turek. »Saj te spoštujem, Marjetica. Prosim te pa, da svojemu možu zamolčiš najin današnji pogovor. Ne povej mu ničesar, pozabi moje besede.«

Toda te besede niso bile iskrene, ampak so imele le namen, mlado ženo zazibati v brezskrbnost. Njegovo srce je bilo napolnjeno s srdom in strastjo. »Le čakaj, golobčica!« si je mislil togotno. Čez nekoliko dni se bova pomenila drugače. Samo da postanem jaz nekoliko krepkejši«

Drzen načrt je dozorel v njem.

13.

KAJ SE JE ZGODILO V MLINU

Spet je minilo nekoliko dni.

Hasan aga je čez dan posedal zunaj pred mlinom in se grel na solncu. Vsak dan se je čutil krepkejšega. Nekdanja mladeniška moč se mu je vračala v ude.

Marjetica se je čedalje bolj neugodno počutila v njegovi bližini, s strahom in nezaupanjem je hodilo mimo njega. Zmerom se je bala, da jo bo napadel. Toda Turek ni kazal takega namena, krotil je svojo strast in se kazal tako ravnodušnega, kakor da mu je mlada žena postala deveta briga. Ali Marjetica je postajala od trenutka do trenutka nemirnejša in si je čedalje bolj iskreno želela, da bi se vrnil Nande. Kamorkoli se je obrnila, je občutila na sebi Hasanove vroče poglede.

Čutila je velik nemir. Bila je v neprestani bojazni, ponoči se ni upala zatisniti oči. Vzela je iz miznice Nandetov samokres in ga podnevi

oddelke: ustaško policijo, ustaško obveščevalno službo in ustaško obrambo.

Izmišljena vest o zahtevah Italije po hrvaških krajih. Tiskovni oddelek hrvaškega zunanjega ministrstva poroča: Glavno ravnateljstvo za tuji tisk v Rimu je tujim novinarjem sporočilo, da je zlobno izmišljena in brez podlage neka tuja vest, da bi bila kraljevina Italija Hrvaški poslala nekaj ultimata z zahtevo po odstopitvi nekaterih hrvaških pokrajin. Odnosaji med italijansko državo in med neodvisno Hrvaško so kakor vedno pristržni in prijateljski. — Zastopnik nemškega zunanjega ministrstva poslanik Schmidt je pri sestanku z zastopniki tujegotiska izjavil glede na premikanje italijanskih čet vzdolž jadranske obale, da gre samo za okrepitev italijanskih posadk, kar naj služi skupni obrambi Hrvaške in Italije zoper skupnega sovražnika.

Židovska podjetja pridejo v hrvaške roke. Posebna komisija ocenjuje v Zagrebu židovska podjetja, katerih vrednost je večja kakor po 200.000 kun. Ta podjetja bodo prevzeli hrvaški trgovci in obrtniki, kakor so prevzeli že manjša podjetja.

Proga Zagreb—Dobova dvotirna. Železniška proga od Zagreba do hrvaške obmejne postaje Dobove pri Brežicah bo preurejena v dvotirno. Trasiranje drugega tira se je že začelo in kmalu začno polagati tudi tračnice. Poleg tega nameravajo zgraditi v Dobovi nov železniški most in novo obmejno poslopje.

Žena maršala Kvaternika umrla. Dne 31. avgusta zjutraj je umrla v 65. letu starosti za srčno kapjo žena maršala Kvaternika. Bila je hči Jožefa Franka, ustanovitelja frankovskega gibanja na Hrvaškem.

Ameriški konzulat v Zagrebu zaprt. Hrvatska vlada je zaprla ameriški konzulat v Zagrebu in zdaj objavlja razne listine, ki so jih dobili na konzulatu. Listine dokazujejo, da se je konzulat bavil z vohunstvom na škodo državi Osi.

Dinarski stotaki in petdesetaki na Hrvaškem neveljavni. Pretekli teden je nenadno izšla odredba hrvaške vlade, s katero so se vzeli iz prometa bankovci po 100 in 50 dinarjev. Ukrep utemeljujejo, s tem, da se je v zadnem času pojavilo veliko število ponarejenih bankovcev. Razveljavljene bankovce zamenjujejo do 6. septembra državni denarni zavodi in davčni uradi.

Most v Brodu na Savi izročen prometu. V Brodu na Savi je hrvaški maršal Kvaternik ob navzočnosti nemškega generala Glaisa von Horstenaua slovesno izročil prometu most čez Savo, ki so ga uničile bivše jugoslovanske čete med umikom.

Sest nemških vojakov pokopanih v Sarajevu. Pred dnevi so pokopali v Sarajevu šest nemških vojakov, padlih v spopadu s četniki na Romanji planini. Za pogrebom je šlo okrog 20.000 Sarajevčanov, med njimi mnogo muslimanov in muslimank. Padlim vojakom so bile izkazane vse vojaške časti.

Iz Spodnje Stajerske

Za poverjenika vsega gasilstva na Spodnjem Stajerskem je bil imenovan inž. Wippler, ki je bil doslej okrajni voditelj gasilstva v pokrajini Stajerski.

Zlato poroko sta praznovala v Slovenski Bistrici Janez in Julijana Šmeh. Pri svečanosti so se zbrali vsi otroci in vnuki.

Po 15 letih odkrit zločin. Dne 3. avgusta l. 1926. so v Javhovi pri Mariboru našli v skednju obešenega kmeta Ivana Hödla. Na obrazu obešenca so se sicer videli majhni znaki nasilja, vendar so oblastva pritrdila prijavi pokojnikovih svojcev, da je Hödl izvršil samomor. Toda v vasi so stalno krožile govorice, da pokojnik ni umrl naravne smrti. Ljudje so govorili, da je očeta spravil s sveta njegov sin Lojze, zdaj star 61 let, s pomočjo nekega hlapca. Zato so orožniki ponovno začeli preiskavo. Prijeli so mlajšega Hödla in njegovo ženo Jožefo in od njiju naposled dobili priznanje, da sta umorila starega Hödla. Doma sta se oče in sin sprla in je priskočil Alojziju na pomoč hlapec

Franc Zemljič. Oba sta starega Hödla zadržala, odvlekla v skedenj in ga obesila, da bi se videlo, kakor bi se bil sam obesil. Alojzija Hödla, njegovo ženo in Zemljiča so prijeli in odvedli v Maribor.

× **Divjaki imajo slabe zobe.** Na osnovi večletnega delovanja v Braziliji ugotavlja zdravnik dr. Vieweg, da imajo divjaki v pragozdu, ki svojih zob ne negujejo, dosti slabše zobovje kakor Evropeci. Domneva, da dobe slabše zobe šele po dotiku z evropsko prosvetljenostjo, prav tako ne drži, temveč imajo ta plemena v splošnem slabše zobe kakor mi.

× **Od slabega vremena se zrediš.** Ameriški vseučiliški profesor je objavil spis, v katerem dokazuje, da je slabo vreme eden izmed glavnih vzrokov, da se nekateri ljudje zrede. Sam na sebi je ugotovil, da je znašala razlika med obsegom njegove noge med lepim vremenom in dežjem 12 mm in da se človeško telo ob slabem vremenu razširi.

× **Umeten dež imajo.** Vas Bardowick v bližini nemškega mesta Lüneburga je često neodvisna od dežja. Ko so l. 1934. v okolici te vasi uredili reko Ilmenau, so nastale velike motnje v namakanju z vodo iz te reke in bila je nevarnost, da bo vrtnarstvo bardowskiim vaščanom prenehalo biti vir dohodkov. Bardowski vaščani so namreč sami vrtnarji. Toda ljudje so si znali pomagati. Ker niso hoteli biti odvisni od reke in tudi ne od vremenskih muh, so si uredili veliko napravo za umetni dež. Ta naprava deluje tako dobro, da suša njihovim vrtovom sploh ne more več nagajati.

Zaradi pikov žuželk

umre letno poldrugi milijon Indijcev

Nedavno so se v indijskem mestu Kalkuti zbrali na zborovanje prirodoslovci, ki se predvsem ukvarjajo z naukom o žuželkah. Zbora se je med številnimi drugimi udeležil tudi eden najslavnejših učenjakov na področju prirodopisja profesor Afsal Husein. Bral je pri tej priliki svojo najnovejšo razpravo o žuželkah in med drugim trdil, da so prav žuželke največji sovražnik človeškega rodu. To svojo trditev je podprl tudi s številkami.

Dejal je, da so žuželke samo v Indiji v

enem letu zakrivile smrt poldruga milijona ljudi. Povzročajo pa človeku tudi veliko tvarno škodo, na leto kar za 150 milijonov funtov. V Indiji živi po njegovih trditvah danes okrog 100.000 vrst žuželk. Če se ne najde učinkovito sredstvo, je dejal učenjak, bodo žuželke človeški rod čisto iztrebile.

DRAGINJA MESA.

Tujec: »Mesar ste, pa pravite, da ne jeste mesa. Zakaj ne?«

Mesar: »Ker je meso tako drago, da ga rajši prodam.«

in ponoči nosila pri sebi. »Če se me bo hotel dotakniti, ga ustrelim!« je sklenila. Toda Hasan aga se je obnašal zelo dostojno proti njej, nikoli se ji ni približal bolj, kakor mu je ona dovolila. Strasti ni kazal, toda njegovo srce je kričalo, kri mu je vrela po žilah. Čakal je... Njegov načrt je zahteval potrpežljivosti.

»Ko se vrne njen mož, ga v spanju zakoljem, da me ne bo mogel zasledovati, potem ugrabim Marjetico, jo privežem na konja in jo odvedem skozi gozdove proti Bosni... Tak je bil Hasanov načrt, za katerega uresničenje se je pripravil z vso odločnostjo. Enako nestrpnost kakor Marjetica je pričakoval Gorjanovega povratka. Ker pa se je bal, da bi mlada žena prej ne pobegnila od njega, jo je pustil na miru.

Marjetica je sicer spoznala, da Hasan še vedno hrepeni po njej, kar so razločno pričali skrivni bliski v njegovih očeh. Opazila je, da jo je Turek, kadar je mislil, da ga ne vidi, motril s čudnimi pogledi, ki so ji gnali v lice rdečico sramu in nejevolje. Toda ker divji mladenec ni nikoli poizkušal poljubiti jo ali celo še kaj hujšega, je bila prepričana, da bo ostal zvest dani besedi, zato je postala spet mirnejša in nekoliko zaupljivejša proti njemu, kar je bilo Hasanu agi v veliko zadoščenje. Kakšne zlobne namene je gojil mladi Turek v svojem srcu, tega Marjetica seveda ni slutila. Hasan se je vedel zelo uslužno, nosil je mladi ženi v kuhinjo vodo in drva, katera je sproti sekal na tnalu. Kjer je bilo treba, ji je pomagal. Marjetica je postala zelo zadovoljna z njim; učila ga je slovenskega jezika in ga z veliko resnobo poučevala v naukih katoliške vere. Turek jo je navidezno sicer pazljivo poslušal, toda v svojem srcu se je posmehoval njenim

pobožnim razlagam in si mislil svoje. Nauki kristjanske vere so se mu zdeli nespametni, ni jih razumel.

Nekega dne se je oglašil v mlinu grajski hlapec iz Lesnega brda, katerega je poslal Gorjan s pismom do svoje žene. Marjetica je hlastno prebrala od moževe roke napisane vrstice in se je radostno nasmehnila. Ko je hlapec zapustil mlin in spet odjezdil, je Hasan stopil bliže k mladi ženi in vprašal s spremenjenim glasom:

»Kaj sporoča tvoj mož? Saj je pismo od njega, ali ne? Ali bo kmalu prišel po tebe in te odvedel v grad, ki ga je kupil?«

»Že danes pred nočjo pride,« je zagostolela Marjetica vsa vesela. »Sporoča mi, da je pšenica že požeta in spravljena v kozolce. Kupljeni gradič je pustil prenoviti in prebeliti od zunaj in znotraj, tako da je novi dom videti zelo prijazen. Jutri bom zapustila mlin in se preselila vanj. A ti, gospod Hasan, boš ostal pri meni in mojem možu na Lesnem brdu, ali ne?«

»Da, če tvoj mož ne bo nasprotoval temu,« je zamrmral Turek porogljivo.

»Gotovo ne! Pohvalila te bom, da si bil moj skrben varuh in da si mi pridno pomagal pri gospodinjstvu,« je dejala Marjetica ljubeznivo. »Ako te bo volja ostati pri nama na Lesnem brdu, ti moj mož tega ne bo branil. Nande mi naroča, naj spravim skupaj, kar nameravam vzeti s seboj. Jutri zarana odrinemo od tod.«

»Hm,« je zakašljaval Hasan, da bi skrli nasmeh. Mislil si je zlobno: »Jutri bo tvoj mož mrtev, če me ne vara upanje. Ti, golobica moja, boš pa že globoko v gozdu na potu proti

Turčiji. Izginila boš, kakor bi se vdrla v zemljo.«

Poželjivo je uprl svoje črne oči v mlado, cvetočo ženo. Mladostno sveža, zapeljiva in lepa kakor gozdna vila je stala Marjetica pred njim. Lica so ji rdela, oči se bleščale. Njuna pogleda sta se nehote srečala. Turek se je zdrznil in zadržel od hrepenenja, ki se ga je polastilo s silno močjo, da je prebledel. Njegovo samozatajevanje je bilo pri kraju. Zakričalo je srce, kri je vzkipela. Ni se mogel več premagati. V prihodnem trenutku je že klečal pred Marjetico in tesno objemal njene noge. Presenečena je obstala Marjetica kakor okamenela.

»Ne morem več molčati, ne morem se več krotiti,« — je govoril mladi Turek z divjim glasom. »Ne morem ti dopovedati, kako me žge strast. Še enkrat te rotim, Marjetica, ne trpinči me. Pusti svojega moža in pobegni z menoj! V mojem gradu na Turškem te čaka rajsko življenje. Marjetica, brezmejno te ljubim, usliši me, sicer gorje tebi, tvojemu možu in tudi meni!«

Marjetica se je osvestila. Iztrgala se je iz Hasanovih rok in skočila nazaj tresoč se od jeze in strahu.

»Človek, ali te je obsedel sam zlodej?« je kriknila srdito. »Nesramnež! Ali si že pozabil, kaj si mi prisegel? Morda si domnevaš, da sem se izneverila svojemu možu in se zaljubila v tebe? Bedak ti, če si domišljuješ kaj takega. Slovenska žena ni zakonolomnica. Nikoli ne bom tvoja, nikoli, rajši si zasadi nož v srce. Zapomni si to!«

Hasan je zarjul od besnosti. Vsa trezna razsodnost je zamrla v njem. Bičan od strasti je planil na noge in se škripaje z zobmi vrgel na

Z Gorenjskega

Gradnje v Kranju. Celovski dnevnik poroča v daljšem članku, kako bo Kranj obnovil svoje lice. V mestni hiši je na delu več obrtnikov, ki bodo hišo prenovili. Med najnujnejšimi deli je izpolnitev lesenega mostu čez Savo. Napredovala je tudi gradnja javnega kopališča, ki je bilo sredi junija že odprto in ga zdaj obiskuje do 800 kopalcev. Nova mlekarina bo v kratkem dovršena. Do kopališča bo zgrajena nova cesta. Razen tega bo zgrajeno več drugih poti. Prejšnji ulični in hišni napisi so odstranjeni in nadomeščeni z nemškimi. Urejeno bo novo otroško igrišče. Po načrtu je mnogo hiš enotno prepletkano. V načrtu je nov betonski most čez Krokro, ki bo segal od hotela »Evrope« do novega poštnega poslopja, katero pravkar dovršujejo. Zemljišče južno od Kokre je namenjeno za kolonijo. Ker bo kranjska gimnazija poslužena za penzionat učiteljskihnikov, bo treba zgraditi novo višjo šolo. V načrtu sta tudi obrtna nadaljevalna šola in bolnišnica.

60 slovenskih učiteljev in učiteljic prebiva v posebnem šolskem taborišču v Celovcu, kjer se pripravljajo, da bodo na jesen skupno s stalno nameščenimi koroškimi učitelji in učiteljicami prevzeli pouk na gorenjskih šolah. Za njih namestitev pridejo v poštev tri okrožja: Kranj, Radovljica in Kamnik.

Pobiranje stare tvarine na Gorenjskem se nadaljuje in listi poučujejo ljudstvo, v kak namen se lahko porabi marsikatera reč, o kateri ljudje mislijo, da spada na smetišče. Pojavile so se javne table, ki nazorno prikazujejo, na kakšne načine se uporabljajo ostanki tkanin, kosti, pločevina in star papir.

Z vojnimi ujetniki ne sme imeti stikov. Vojne ujetnike imajo na Koroškem. Stiki z njimi so kaznivi, na kar opozarja koroško časopisje, ki navaja nasledni zgled: Belgijski državljani Adolf, ki se uri v nekem celovškem podjetju, se je julija seznanil s francoskimi ujetniki, zaposlenimi v istem podjetju. Začel jih je obiskovati v taborišču in jim je skrivaj prinašal kruh, sladkor in cigarete. Enemu izmed njih je celo vrgel čez ograjo zavoj civilne obleke. Tedaj ga je prišla straža in mladi mož je bil pred celovškim sodiščem obsojen na tri mesece zapore.

Ostro postopanje proti komunistom. »Karawanken-Bote« z dne 23. avgusta poroča z Bleda, da je od civilne uprave imenovano

posebno sodišče obsodilo na smrt zaradi priprav komunističnih uničevalnih dejanj, prepovedanega nošenja orožja in širjenja komunističnih letakov naslednje komuniste: Franca Sterna iz Farne vasi pri Spodnjem Dravogradu, urarja Henrika Sagernika iz Farne vasi pri Sp. Dravogradu, strojnika Jurija Messnerja iz Dobje vasi, zidarja Rafaela Pavlina z Dolgega brda, zidarja Mihaela Spacapana iz Poljne pri Prevaljah in Antona Jeriča z Dolgega brda.

Iz Srbije

Razglas vojvode Koste Pečanca. Kakor bemo v listih, je Kosta Pečanec, vodja združenja srbskih četnikov, naslovil na srbsko ljudstvo razglas, v katerem ga poziva v borbo proti komunizmu in proti vsem razdiralnim ljudem, ki so v zadnjih časih nastopali v deželi. V razglasu izjavlja, da bodo obsojeni na smrt vsi, ki bodo poškodovali ali skušali poškodovati državno ali zasebno last, in vse, kar pripada nemškim zasedbenim oblastvom. Pečanec je zaključil svoj razglas s pozivom srbskemu ljudstvu, naj posveti svoje sile delu in slogi.

Ena milijarda dinarjev za javna dela v Srbiji. Na prizadevanje nemškega poveljstva v Beogradu je »srbski komisarski svet« odredil znesek ene milijarde dinarjev za velika javna dela v Srbiji. Izsušili bodo več močvirij, uredili ceste in reke in zgradili več vodovodov. Komisar za gradbe inž. Josipović je podal izjavo, v kateri je navedel vsa javna dela, ki so v načrtu.

V Srbiji še zamenjujejo dinarske bankovce. Komisarstvo vodstvo Srbske narodne banke je pripravljeno navzlic temu, da je rok za zamenjavo že potekel, zamenjati prispelim beguncem stare dinarske bankovce do zneska 2000 dinarjev za nove zdaj veljavne bankovce.

Zaposlitev srbskih beguncev. Z vprašanjem srbskih beguncev se je zadnje dni bavil poseben posvet, ki je bil pri komisarju Andri Popoviču. Največjo težavo povzročata nastanitev in zaposlitev številnih beguncev. Zastopnik srbskega ministrstva za narodno gospodarstvo je omenjal možnost zaposlitve beguncev v rudnikih in srbskih gozdovih. Glede prehrane so ugotovili, da zakonito določena oddaja enega odstotka letošnjega pšeničnega pridelka ne bo zadostovala in da bo potrebno povečati oddajo na dva do štiri odstotke. Zastopniki ostalih ministrstev in

gospodarskih ustanov so opozarjali na potrebo oživiljenja male industrije, ki bo pod novimi okolnostmi prav tako lahko zaposlila večje število beguncev.

Komunističen agitator ubit. Iz Gornjega Milanovca poročajo, da so orožniki zasačili v bližini vasi Nevade štiri komuniste na posvetu. Visokošolec Nikolić je bil pri poskusu pobege ubit.

Požgane zgradbe ubežnikov. Uradno je bilo v Beogradu objavljeno: 25. avgusta proti 20. zvečer je 20 do 30 oboroženih napadalcev napadlo vas Beli Potok, 20 km zahodno od Knjaževca. Napadalci so ogražali župana, razdeljevali hujskaške letake in imeli govore. Nato so izginili. Poseben oddelek orožništva je bil poslan iz Knjaževca v Beli Potok. V Podgorcu je bilo 25. avgusta požgano 11 poslopij, katerih lastniki so bili v gorah pri ubežnikih.

URADNI RAZGLASI

Odprava starostnih mej za vpis v strokovne šole

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino odreja glede na naredbo ministrstva za trgovino in industrijo bivše kraljevine Jugoslavije z dne 12. aprila l. 1937. in z namenom, da pospeši pritek učencev v obrtne šole:

Člen 1. Starostne meje, določene za vpis v posamezne razrede strokovnih šol vseh vrst in stopenj, se odpravljajo.

Člen 2. Naredba ministrstva za trgovino in industrijo z dne 12. aprila l. 1937. se ukinja.

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino:
Emilio Grazioli.

Prevoz čebel na ajdovo pašo

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino odreja glede na naredbo bivše banske uprave dravske banovine z dne 7. julija l. 1938. in z dne 15. julija l. 1939. o prevozu čebel na ajdovo pašo in upošteva, da so vremenske razmere povzročile letos zakasnelo cvetenje ajde:

Člen 1. Čebele, ki so bile prepeljane na ajdovo pašo letos do 25. avgusta, je treba odpeljati v osmih dneh po končani paši, najkasneje pa do 15. septembra letos.

Člen 2. Ta naredba stopi takoj v veljavo in se objavi v »Službenem listu za Ljubljansko pokrajino«.

Ljubljana, dne 23. avgusta 1941-XIX.

Visoki Komisar Emilio Grazioli.

Marjetico. Mlada žena je plaho kriknila kakor golobica, na katero plane jastreb. Vsa preudarnost jo je zapustila. Hoteč pobegniti na prosto je skočila proti vratom. Toda Turek jo je zgrabil za roko. Potegnil jo je k sebi, pritisnil njeno telo nase in začel blazno poljubovati njen obraz. Mlada žena se ga je branila ko divja mačka, ga praskala in tolkla, da je bi ves krvav. Vendar je ni izpustil. Zdjajci je padla Marjetici na um rešilna misel, stisnila je pesti in sunila podivjanega Turka v podbradek tako silno, da je glasno zastokal od bolečine. Izpustil je Marjetico, omahnil nazaj in telebnil na tla. Urno ko srna je skočila Marjetica k steni, snela puško in udarila s kopitom pobirajočega se Turka po glavi, da se je omamljen zgrudil nazaj na tla. To se je zgodilo z bliskovito naglico. Mlada žena je zdaj poiskala dva konca močne vrvi in zvezala nezavestnemu Turčinu roke in noge. Nato ga je zavlekla v kot izbe.

»Tu boš ležal, divjak, dokler ne pride Nande,« je rekla ogorčeno. »Moj mož naj potem stori z njim, kar hoče. Nesramnež je zaslužil kazen. Če se bo poizkušal osvoboditi, mu prestrelim glavo.«

Sedla je na klop in si položila puško na kolena. Turek Hasan si je kmalu zbudil iz nezavesti. Odprl je oči in hotel skočiti na noge, toda niti premakniti se ni mogel. Spoznavši, da je zvezan, je togobno zaškripal z zobmi.

»Razveži me!« je zaklical Marjetici jezno. »Mi ne pride na misel!« je odgovorila mlada žena mrzlo. »Zvezan ostaneš, dokler ne pride moj mož. On naj te kaznuje za tvojo nesramnost.«

Te besede so učinkovale. »Srditi nejevernik me bo gotovo ubil, ko mu bo žena povedala,

da sem jo napadel in poljubil,« je razmišljal Hasan. »Zdjaj je Marjetica zame izgubljena. Nespametnež, kaj sem storil. Prenagil sem se.« Kesal se je svojega nepremišljenega dejanja in preklinjal svojo vročo kri. Začel je ugibati, kako naj se reši iz svojega neprijetnega položaja. »Nevernik me ne sme dobiti tu zvezanega, sicer gorje mi. Marjetico moram kako pregovoriti, da me bo osvobodila, potem bom delal dalje po prvotnem načrtu,« je sklenil.

»Marjetica, prosim te, ne srđi se name! Odpusti mi!« se je oglasil Hasan z dobro hlinjeno žalostjo v glasu. »Saj nisem vedel, kaj sem delal. Slepá strast me je čisto prevzela. Ko sem te videl stati pred seboj tako krasno, tako neizrecno ljubko, se mi je razburila kri. Nisem se mogel obvladati, ko si pa tako angelsko lepa in te tako neizrekljivo ljubim!«

»Molči! Ničesar več nočem slišati o tvoji nespametni ljubezni!« je zahtevala Marjetica jezno. »Tvoje dejanje je vsega zaničevanja vredno. Ako bi bil ti človek časti, bi si ne požel žene drugega, kaj šele jo napadel.«

»Zelo obžalujem. Nisem imel namena, žaliti te, ker te spoštujem bolj kakor vse na svetu. Toda kaj morem za to, če moje srce tako hitro zagori! Dolgo sem se premagoval, toda danes se nisem mogel več obvladati. Vse v meni je gorelo, moral sem dati duška svojim čustvom,« — je govoril Hasan s trpkim glasom. »Vročekrven človek sem, ti pa si tako lepa... Prosim te, odpusti mi!... Odstrani vezi... Kolnem se ti, da boš imela odslej mir pred menoj!«

»Ne zaupam ti več,« je odgovorila Marjetica, kateri se je začel zaljubljeni Turek smiliti.

»Smeš mi zaupati. Še danes bom zapustil

mlin in se vrnil v svojo domovino, kajti čutim, da bi v tvoji bližini zblaznel zaradi neuslišane ljubezni. Le razveži me, Marjetica,« je prosil iskreno. »Ne boj se me, saj ti ne bom storil ničesar žalega. Takoj ko mi odzameš vezi, pojedem in nikoli več me ne boš videla. Seveda mi boš morala dati nekaj denarja in pa kakšno orožje, — pa boš za zmerom rešena moje bližine.«

»Priseži,« je rekla Marjetica obotavljaje se. »Prisegam pri tvojem kristjanskem Bogu!« je zaklical Hasan naglo. »Le hitro me razveži!«

»Le potrpi še nekoliko!« mu je velela Marjetica.

Prislonila je puško k steni, nato stopila k skrinji, dvignila pokrov in vzela iz nje pest denarja, katerega je stresla na mizo. Poleg je položila samokres in dolg turški nož. Potem se je približala zvezanemu Hasanu, mu prerezala vezi, nato pa se naglo umaknila k steni in spet vzela puško v roke. Hasan je skočil na noge in njegove oči so blisknile v Marjetico. Zdelo se je, kakor da se misli vreči na njo. Mlada žena je hitro dvignila puško in pomerila na Turka.

»Ako se mi približaš, te ustrelim!« mu je zaklicala preteče. »Hočes spet prelomiti svojo prisego? Zaničujem te! Tam na mizi leži denar in orožje. Vzemi in pojdi!«

Hasan aga se je hripavo zasmejal.

»Da, zdaj pojdem, toda kmalu me boš spet videla, Marjetica!« je zaklical. »Ti si mi rekla, da moja nočes postati, toda usoda te je namenila meni in moja tudi boš, če se svet podre! Preveč hrepenim po tebi, da bi se hotel odreči nasladi, ki me čaka ob tvoji strani!«

(Dalje.)

Hitro nekaj italijanščine

Petnajsta vaja

Nekaj spregatev nepravilnih glagolov in njih velelnik

Ze v prejšnjih vajah smo zapisali nekaj spregatev nepravilnih glagolov. Danes prinašamo spet novo skupino takih glagolov. So to: **dolere** (žal biti, boleti), **valere** (koristiti, vreden biti, veljati), **salire** (vzpenjati se, vzpeti se, vstopiti), **tenere** (držati), **venire** (priti), **porre** (postaviti, položiti; porre je nastalo iz latinskega ponere), **rimanere** (ostati). Naglas pri vseh teh nedoločnikih je na drugem zlogu od zadaj.

Dolere se sprega v zdajšnjem času:

Ednina:

1. oseba: dólgo	dogliamo
2. « duóli	dolete
3. « duóle	dólgono

Množina:

Velelnik za dolere je za ednino: 2. oseba duóli, 3. os.: dólga; za množ. 1. os.: dogliamo. 2. oseba: dolete, 3. oseba: dólgano. Kakor vidimo, se tvori velelnik v glavnem po pravilih, ki smo jih že navedli. Druga oseba edninskega velelnika je druga oseba indikativa zdajšnjega časa, prva in druga množinska oseba velelnika sta prva in druga množinska oseba indikativa zdajšnjega časa. To velja skoro za vse glagole. Toda tretja edninska oseba velelnika se napravi tako, da se pri prvi edninski osebi indikativa spremeni o v a (torej iz dólgo v dólga), tretja množinska oseba velelnika pa se tvori na ta način, da se pri tretji množinski osebi indikativa spremeni končnica -ono v -ano (torej iz dólgono v dólgano). Isto pravilo velja za vse glagole, ki smo jih gori navedli.

Hkratu naj še omenimo, da se glagol dolere rabi skoraj le v tretji osebi ednine in množine. Mi duóle vedervi in questo stato (beri: Mi duóle vedervi in kuéstó státo). Dobesedno prevedeno: Mene boli videti vas v tem položaju. Mi dólgono i dénti. Dobesedno prevedeno: Mene bolijo zobje. K prvemu stavku naj ponovimo, da se nepoudarjeni osebni zaimek priključi nedoločniku. Vedervi je nastalo iz vedere (videti) in iz vi (vas). V drugem stavku je nam še neznana beseda i dénti; ednina je il dènte (zob).

Spregatev glagola valere:

Ednina:

1. oseba: valgo — veljam
2. « vali — veljaš
3. « vale — velja.

Množina:

1. oseba: vagliamo — veljamo
2. « vate — veljate
3. « válgono — veljajo.

Velelnik: ednina: 2. oseba: vali (veljaj). 3. oseba: valga (naj velja); množina: 1. oseba: vagliamo (veljajmo), 2. oseba: vate (veljajte), 3. oseba: válgano (naj veljajo).

Spregatev glagola salire:

Ednina:

1. oseba: salgo — vstopim
2. « sali — vstopiš
3. « sale — vstopi

Množina:

1. oseba: saliamo — vstopimo
2. « salite — vstopite
3. « sálgono — vstopijo.

Velelnik: ednina: 2. oseba: sali (vstopi), 3. oseba: salga (naj vstopi); množina: 1. oseba: saliamo (vstopimo), 2. oseba: salite (vstopite), 3. oseba: sálgano (naj vstopijo).

Spregatev glagola tenere:

Ednina:

1. oseba: têngo — držim
2. « tiêni — držiš
3. « tiéne — drži

Množina:

1. oseba: teniamo — držimo
2. « tenete — držite
3. « têngono — držijo.

Velelnik: ednina: 2. oseba: tiêni (drži), 3. oseba: tênga (naj drži); množina: 1. oseba: teniamo (držimo), 2. oseba: tenete (držite), 3. oseba: têngano (naj držijo).

Da nam ne bo preveč prostora zavzelo, prinašamo spregatev ostalih gori navedenih nepravilnih glagolov v kratkem. Venire (priti) se sprega: vêngo, viêni, viêne, veniamo, venite, vêngono (velelnik: vieni, vênga, veniamo, venite, vêngano). Porre (postaviti) se sprega: pongo, poni, pone, poniamo, ponete, póngono (velelnik: poni, ponga, poniamo, ponete, póngano). Rimanere (ostati) se sprega: rimango, rimani, rimane, rimaniamo, rimanete, rimaniamo, rimanete, rimangano). Če se hočete pravilno učiti, morate takoj zraven pristaviti slovenski prevod. Ali ste gori prav prebrali na primer vagliamo (slovenski veljamo)? Saj še veste, da se gl pred i izgovori kakor lj. Vagliamo se torej prav bere valjamo, kar je čisto podobno našemu slovenskemu veljamo. V ponovitev: gli (beri lji), glia (beri lja), glie (beri lje), glio (beri ljo), gliu (beri lju).

Stavki za vajo

D'onde viêni? Vêngo dalla chiêsa. Beri: Donde vjêni? Vêngo dalla kjêza. Prevod: Od kod prideš (prihajaš)? Pridem iz cerkve. — Che tenête in máno? Têngo un libro. Beri: Ke tenête in máno? Têngo un libro. Prevod: Kaj držite v roki? Držim (eno) knjigo. — Mi duóle la têsta (il capo). Prevod: Mene boli glava. Non salite le scale. Prevod: Ne vzpenjajte se po stopnicah. Dopo la pióggia viêne il bël têmpo. Beri: Dopo la pjóddza vjêne il bël têmpo. Prevod: Po dežju pride lepo vreme.

Razlaga besed:

D'onde (iz da in onde) = od kod; lahko rečeš tudi: da dove, kar pomeni dobesedno: od kje;

la chiêsa = cerkev;

la mano = roka; dasi se beseda konča na o, je ženskega spola; množina se glasi le mani (in mano pomeni v roki in je torej brez spolnika, če bi pa rekel v desni roki, je spolnik potreben in bi se glasilo: nella mano dèstra); il libro = knjiga;

la têsta = glava; tudi il capo pomeni glavo; la scala = stopnica;

dopo = po (se veže s četrtim sklonom);

la pióggia = dež;

bêllo = lep (v našem stavku apostofiramo v bël; glej spodaj pripombo);

il têmpo = vreme, čas.

Bêllo (lep) in quello (oni) se pred moško besedo, ki se začneja s soglasnikom, skrajšata v ednini v bël in quel in v množini v bêli in quei, pred samoglasnikom v ednini pa se apostofirata, kakor nam kaže nastopna tabela:

bêl libro lepa knjiga, quel libro (ona knjiga), bêli libri (lepe knjige), quei libri (one knjige);

bêllo spêcchio (slepo ogledalo, quello spêcchio (ono ogledalo), bêgli spêcchi (lepa ogledala)), quegli spêcchi (ona ogledala; v primeru, da se moška beseda začne z nečistim »s« ali z »z«, velja torej tu navedena raba (nečisti s je takrat, kadar mu sledi še en soglasnik; na primer: sp, st, se itd.);

bêll'álbero (lepo drevo), quell'álbero (ono drevo), begli álberi (lepa drevesa), quegli álberi (ona drevesa; za moške besede, ki se začenjajo s samoglasnikom, velja isto kakor za moške besede, ki se začenjajo z nečistim »s« in z »z«, samo se v ednini bêllo in quello apostofirata v bêll' in quell';

bêll'amica (lepa prijateljica), quell'amica (ona prijateljica), bêlle amiche (lepe prijateljice) quelle amiche (one prijateljice);

bêlla casa (lepa hiša), quella casa (ona hiša), bêlle case (lepe hiše), quelle case (one hiše).

V množini se rabita bêlli in quelli samo, kadar stojita besedi sami. Na primer: Questi libri sono bêlli. Prevod: Te knjige so lepe. Da se boste laže zapomnili teh posebnosti besed bêllo in quello, primerjajte sklanjavo spolnikov, ki smo jo zapisali v eni izmed prvih vaj našega italijanskega tečaja. Videli boste, da se spolnik sklanja po istem kopitu.

ženski vestnik

Kakšni so znaki slabih jajčaric

Gospodinje, ki se ukvarjajo z rejo kokoši, dobro vedo, da je varčevanje zlasti potrebno med vojno. Zato se mnoge odkrižajo kokoši, ki znesejo premalo jajc.

Kako pa tako kokoš spoznamo? Predvsem tako, da seštevamo jajca, ki jih znese posamezna kokoš. Ker to ni zmerom mogoče, se moramo ravnati po zunanjih znakih, ki pričajo o slabih jajčaricah. Malo jajc znese kokoši z grdimi podolgovatimi glavami in z zaspanimi, majhnimi motnimi očmi. Zlasti pa je slabo razvit greben znaka slabe kokoši.

Pa tudi po celotnem telesu lahko spoznamo slabo žival. Kokoši, ki znese mnogo jajc, so krepke in razvite. Njihovo perje je bleščeče in se lepo oprijema telesa. Slabo razvite živali, od katerih visi perje, znese malo jajc.

Izkopavanje vrtnega krompirja

Rani vrtni krompir je že davno dozorel in smo ga že izkopali. Pri poznejši vrsti krompirja pa ne bo odveč, če se nekoliko pomenimo, kdaj je zrel. Kmetje to že vedo, ne vedo pa tega obrtniki in mnogi drugi, ki so letos morda prvič sadili krompir. Ker danes marsikdo že komaj čaka, da bi krompir čimprej dozorel, se zgodi večkrat nepotrebna škoda, ker izkoplremo z dozorevajočimi gomolji tudi še nedozorele. Da se temu ognemo, je potrebno, da že na zunaj spoznamo, pod katero krompirjevko so zreli gomolji.

Ker se gomolji v zemlji debele, razpoka na površju zemlja, kar se posebno opazi po dežju. Tam malo izpodkoplremo nasip in po-

Slaba kokoš se spozna tudi po slabem kljunu in slabih krempljih. Končno je zanesljiv znak tudi barva noge in kljuna.

Da je treba izločiti iz reje tudi bolne in stare kokoši, je samo po sebi umevno. Ker znese kure največ jajc v prvem letu, bi morali izločiti iz reje vsaj vse n.d. tri leta stare živali.

Pa še en nauk vsem rejcem kokoši. Rajši manj živali kakor preveč. Reja kokoši je dobičkanosna in torej smiselna, če živali lahko krmiš z majhnimi stroški. Če moraš vso krmo kupiti, se ti reja ne izplača. Samo vzemi svinčnik v roke in izračunaj. V takem primeru se rajši loti reje kuncev, katerih prehrana je preprostejša od krme za kokoši.

beremo zrele gomolje, nezrele in manjše pa pustimo, da se še odebele. Seveda krompirjeve rastline ne smemo pri tem poškodovati. Zrel krompir dobimo tudi že pod čisto posušeno krompirjevko. V tem primeru izkoplremo ves pridelek. Vrtnega krompirja nikdar hkratu ne pobirajmo, temveč postopno, kakor zori. Nezreli gomolji so manj okusni, poleg tega pa še zdravju škodljivi.

Ko je pridelek dozorel, ga izkoplremo, razprostremo po suhih tleh, da se na svetlobi in zraku še malo osuši, nato ga spravimo v klet, kjer naj bo zmerom okoli dveh do šestih stopinj Celzija toplote.

Za seme izberimo le gomolje tistih grmi-

čev, ki so najlepše rasli in bili brez glivičastih bolezni, a še med temi samo gomolje, ki so lepo gladki, brez razpok in okvar, nimajo preglobokih oces in so srednodebeli. Velikih in drobnih krompirjev nikdar ne hranimo za seme. Tako odbran semenski krompir shranimo v posebnih lesenih zabojih na temnem in zračnem prostoru.

Za kuhinjo

Paradižnike

shraniš na razne načine

Za zimo si je treba pripraviti čim več živil, zlasti pa v teh časih, ko hranil ni preveč. Vsaka pametna gospodinja si bo do vrha napolnila shrambo z vsakovrstnimi živili. Med temi naj tudi ne manjka paradižnikov. Shraniš jih lahko na več načinov.

Najobičajnejše je shranjevanje v obliki **paradižne mezge**. Paradižnike operi, osuši, razreži na tanke rezine in jih pusti nekaj ur. Nato jih zaveži v čisto gosto krpo in jih obesi tako, da se pod lastno težo odcejajo. Mezgo toliko pokuhaj, da se lahko pretlači. Pretlačeno mezgo pokuhaj do gostote pravilno kuhane marmelade. Še toplo mezgo deni v razgrete kozarce, zalij z oljem, zaveži in shrani na hladnem.

Manj znana je **posušena paradižnikova mezga**. Gosto kuhano paradižnikovo mezgo namaži za prst na debelo na pomaščen papir in suši na solncu, v štedilnikovi pečici (po kuhanju) ali pa v krušni peči. Ko je zmes tako suha, da se loči od papirja, odstrani, razreži na koščke in shrani v škatli na suhem. Pred uporabo deni suho mezgo z mrzlo vodo, da se razmoči.

Praktični nasveti

Jed, ki precej zaleže. V slanem kropu kuhaš na drobno zrezane repo, krompir, zelje, zeleno in še fižolico, ki si jo prejšnji večer namočila v mlačni vodi. Čisto na drobno sesekljano čebulo in zmečkan strok česna dušiš posebej in nato kuhaš skupaj z gorno mešanico, ki ji dodaš še nekaj pretlačenih paradižnikov in dobro pest nalomljenih ma-

karonov. Jed, ki jo kuhaš približno eno uro, zabeliš in potreseš z drobno nasekljanim peteršiljem, zraven pa daš nastrganega suhega sira.

Kako z lahkoto čistiš štedilnikovo ploščo. Ognjiščno ploščo je pogosto težavno odrgniti s steklastim papirjem. Delo je lažje, če si omislimo majhen skobelnik. Za ta namen nalepimo hrapav steklasti papir na leseno deščico, na katero pribijemo za ročaje lesene kladice. Ognjiščno ploščo bomo potem laže odrgnili.

Sol lahko spravimo iz preveč osoljenega mesa. Prehudo osoljeno meso postane spet okusno, če ga zavijemo v platneno krpo in položimo v pesek. Po desetih urah meso izgubi sol. Na isti način napravimo užitne tudi prehudo osoljene ribe.

Za kozarce je boljši celofan kakor pergamentni papir. Zavezovanje kozarcev s celofanom je postalo priljubljeno zaradi odličnih lastnosti celofana, ki je zelo prožen in trden, hkratu pa še prozoren. Vkuhanu sadje in sočivje v kozarcih, zavezano s celofanom, lahko tudi vsak čas pregledamo, kar pri pergamentnem papirju ni mogoče.

Morska sol kot zdravilo. Znano je, da ima morska sol precej joda, ki je dobro sredstvo za zabranitev golše. Zato je pametno, če jo iz teh razlogov uporabljamo tudi v gospodinjstvu. Sicer pa je morska sol tudi cenejša od navadne in bolj slana. Kopeli s primesjo morske soli so tudi prav zdrave. Za enkratno kopel vzamemo nekaj pesti soli. Take kopeli priporočajo zdravniki zlasti otrokom, ki se nagibljejo k škrofulozii.

Sladkor proti pikam komarjev in drugega mrčesa. Z dolgotrajnim preizkušanjem najrazličnejših sredstev, ki naj bi pomagali proti pikam komarjev, os in podobnega mrčesa, so učenjaki ugotovili, da proti komarjevemu pikam zelo dobro pomaga navaden sladkor. Mesto, ki ga je rasil s svojim pikom komar ali pa kaka druga žuželka, je treba hitro namazati z zmogenim sladkorjem. Potem komarjev pik ne boli in tudi ranica ne zateče. To sredstvo pa pomaga samo tedaj, če pičeno mesto takoj po pikam namažemo.

Potepuška zvezda, ki hodi po vesoljstvu svoja pota

Stari Grki so imeli boga podzemlja, ki so ga imenovali Pluton. Po tem bogu so imenovali zdaj tudi zvezdo premičnico, ki so jo šele nedavno našli. Pluton je bil dolgo neznana zvezda v našem solnčnem območju. Obstoje te zvezde so že sicer dolgo domnevali. Z njim je bilo nekako tako kakor z zgodbo neznanega nepridiprava; že dolgo so zapisana njegova dejanja, vemo, da je nekje, ne vemo pa, kje je in kakšen je.

Do odkritja Plutona so prišli po ovinkih. V potovanju zvezde Urana so zvezdoslovci zapazili neke nepravilnosti. To so razlagali na ta način, da mora biti za zvezdo Neptunom še druga, neznana premičnica, ki kroži okrog solnca in vpliva na tek Urana.

Medtem se je pokazalo, da izhajajo Uranove motnje iz čisto drugega vira in da ima druge vzroke, kakor so jih spočetka domnevali, na drugi strani pa so res našli še eno zvezdo; dali so ji ime Pluton. Zdaj ga opazujejo in preiskujejo.

Mnogo zanimivega je prišlo pri tem že na dan. Pluton prav za prav sploh ne bi smel spadati v družino premičnic. Mnogo manjši je, kakor bi smel biti. Le majhno jedrce plava tam daleč po vesoljstvu in se dela, kakor da bi bilo premičnica. Tudi z njegovo potjo ni vse v redu. Medtem ko leže pota vseh ostalih premičnic v eni in isti ravnini, se Pluton ne drži tega zakona, ampak hodi bolj svoja pota.

Opazovati ga ni lahko, kajti ta premičnica je zelo majhna, in sicer je zvezda petnajste vrste po velikosti. Od naše zemlje je oddaljen 600 milijonov kilometrov. Za eno potovanje okoli solnca potrebuje 300 let. Nekateri ga sploh ne bi radi prištevali med otroke našega solnca, ampak bi ga radi rajši smatrali za posebno nebesno telo, ki svobodno potuje po vesoljstvu. Naše solnce ga pa le privlačuje k sebi. To je edina zvezda, ki jo ima ta premičnica z našim solncem. To naj bi bila tudi pojasnitev znamenitih stranskih poti, po katerih hodi in pleše Pluton.

Stari in novi pogrebni obredi na Japonskem

Nekoč so pokopavali mrliča na Japonskem prvo noč po smrti, in sicer skrivaj, navadno po polnoči. Ostanek tega nočnega pogreba so svetilke, ki jih še danes uporabljajo pri pogrebu. Počasi se je navada spremenila. Pogreb so začeli odlagati na ugodnejši čas, posebno pri višjih stanovih. Cesar je bil celo le začasno pokopan in je šele pozneje sle-

dil pravi državni pogreb. Včasih je preteklo po več mesecev ali celo let, preden je bilo vse pripravljeno za njegov pogreb.

V starih časih so bili v navadi različni načini pogreba. Mrliča so ponekod kar metali v morje. Zlasti je to veljalo pri obmorskem prebivalstvu. Pri tem je bila tudi odločilna budistična vera. Največja želja nekaterih bu-

distov je bila, da bi njihovo truplo požrle ribe.

V 13. in 14. stoletju je prišel v navado gozdni pogreb, ki je ponekod na severu še danes v navadi. Mrliča so nesli v gozd in tam pustili, da so ga raztrgale in požrle zveri. To so smatrali za daritev gozdnim bogovom. Tedanji Japonci so namreč zaradi zveri mnogo trpeli. Mislili so, da je to kazem bogov, katere so hoteli na ta način potolažiti. Večkrat so nesli celo bolnike v gozd in jih tam pustili, da so jih požrle zveri.

Danes pa je najbolj razširjeno sežiganje mrličev. Velik vpliv na sežiganje je imela tudi budistična vera. Za cesarski dvor je bilo sežiganje tisoč let v veljavi. Šele leta 1655. je bil prvi cesar pokopan v zemljo.

V prejšnjih stoletjih je bila tudi navada, da so koga živega pokopali. Če je umrl kakšen veljak, so z njim vred pokopali večje ali manjše število njegovih podložnikov, da bi bili na drugem svetu umrlemu na uslugo. Včasih so izvršili samomor tisti, ki so hoteli veljati za posebno zveste svojemu gospodarju. Kadar je umrl kakšen knez, se jih je po 15 do 20 na ta način ločilo od tega sveta.

Japonci že od nekdaj malo cenijo življenje. Zato so se zmerom našli takšni, ki so bili pripravljene za javni blagor žrtvovati svoje življenje. Če je reka podrla jezove ali so se podrli mostovi ali večje stavbe, so takoj rekli: »Bogovi se jezijo. Treba jih je umiriti.« Toda niso jih mirili z navadno daritvijo, temveč s človeškim življenjem. Tiste, ki so se prostovoljno javili, so zagrebli ali zazidali v temelje stavbe in mislili, da so s tem bogovi potolaženi in da bo zdaj stavba trdna. Ta običaj je bil v navadi do srede preteklega stoletja. V Osaki stoji na mostu čez reko Jedo spomenik županu tega mesta, ki se je na tak način žrtvoval za splošni blagor. Reka Jedo je tedaj podrla nasipe in napravila velikansko škodo. Starešine so se zbrali in prišli do prepričanja, da more tu pomagati le človeška žrtev. Toda kdo? Sklenili so, da naj vsakdo izmed njih vrže v reko jagnje in čigar jagnje se bo zadno potopilo, tisti naj bo žrtev. Pa je županovo jagnje zadno utonilo. To so smatrali za miglaj bogov, naj se žrtvuje župan. Ta je res žrtev sprejel in se dal zazidati v nasipe. Hvalni meščani so mu postavili spomenik.

V novi Japonski kaj takega ni več dovoljeno. Kljub temu je to praznoverje med ljudmi zelo vkoreninjeno. Pred leti so gradili železnico na Sahalinu. Treba je bilo narediti zelo visoke nasipe. Vanje so zasuli tudi dva človeka, češ da bodo tako nasipi bolj trdni. Javnosti pa so sporočili, da sta se ponesrečila. S tem je bila zadeva urejena, čeprav so vsi vedeli, kaj se je zgodilo.

V starih časih ni bil za pogreb določen nikak poseben sprevid. Mrliča so samo odnesli, da so se ga znebili. Šele budistična vera je uvedla pogrebne obrede. Ti obredi pa so v raznih pokrajinah različni. Cesarski dvor pokopava svoje mrliča po šintoističnem obredu, kar ni vseh budistom. Budizem določa, da je treba najprej mrliča umiti v topli vodi, potem ga obleči v belo obleko, nato ga poškopiti z dišavami in ga položiti v zlato rakev. Navadno dajo mrliču na pot še nekaj novcev, palico in močne sandale iz slame, kajti na drugi svet je pot dolga. Noč pred pogrebom prebijejo domači pri mrliču.

Vsako mesto in vsaka vas imata svoj prostor za sežiganje mrličev. V vaseh odnesejo truplo ven na polje, pokrijejo krsto z lesom in dračjem, polijejo vse skupaj s petroljem in zažgo. Najstarejši sin zažge ogenj. Če umrje otrok, starši ne grejo k pogrebu, ker so užaljeni, da se jih je otrok upal zapustiti.

Nekaj ur potem denejo nenadno žero, katero shranijo v vaškem svetišču ali pa tudi kar doma. Japonska rakev ni taka kakor pri nas, ampak je tako narejena, da v njej mrlič sedi. Običaj zahteva, da se izvrši pogreb čim bolj veličastno. Družina ima dolžnost poskrbeti za to. Zanimivo pa je to, da domači ne smejo javno pokazati svojega žalost, kazati morajo celo vesele obraze. Če družina žaluje, pokažejo na ta način, da na zu-

nanja vrata pritrdijo list papirja, na katerem je napisano, da družina žaluje.

Sintoistična vera pa ima svoje posebne pogrebne obrede. Po sintoističnih pogrebnih obredih se truplo ne sme sežgati. Rakev je dolga, tako da mrlič leži. Namesto svetilk rabijo sintoisti sveče. Pri obredih rabijo samo japonske besede, medtem ko molijo pri budističnih pogrebnih v kitajskem jeziku, tu-

di godbo uporabljajo domačo, a budisti kitajsko. Zanimivo je, da prepuste sintoisti svoje mrtve samim sebi in se ne menijo več zanje, kajti po njihovem prepričanju mrtvi ne potrebujejo pomoči živih, ker postanejo takoj po smrti bogovi. Tudi za umrlega cesarja ne molijo. Če gredo kdaj na grobove molit, molijo samo za svoje lastne zadeve.

V Maroku so odkrili ostanke starorimskega mesta

Tamudi v Španskem Maroku so nedavno nekaj razkopavali, pri tem pa našli pomembne najdbe iz rimskih časov. Pravi, da so odkrili rimsko naselje iz prvega stoletja rimske dobe. Med drugim so našli veliko rimsko utrdbo, kakršne so Rimljani tedaj gradili povsod po svojih obrobni pokrajinah in ki imajo pravokotno obliko, kakor jo je imelo na primer tudi nekdanje rimsko taborišče na področju Ljubljane.

V bližini odkritega rimskega vojaškega taborišča v Tamudi so našli tudi na sta-

rodavno rimsko pokopališče, v njem pa številne dobro ohranjene dragocene predmete, ki so jih Rimljani postavljali mrtvecem v grobove.

Iz vseh izkopavin se že zdaj vidi, da je bilo na tem kraju nekoč rimsko mesto. Med drugim so našli tu mnogo izredno lepo umetniško izdelanih predmetov kakor dragocene vaze, orožje in razno kuhinjsko orodje, poleg tega pa tudi mnogo rimskega denarja.

Muhe so nevarne prenašalke nalezljivih bolezní

Dandanes se človek bolj kakor levov boji nekaterih žuželk. K četi naših najhujših sovražnikov spadajo navadne hišne muhe, ki so razširjene po vseh obljudenih deželah, trmaste stanovalke vsakega človeškega bivališča. Muhe letajo neprestano od odpadkov do jedi. Ker so njihove noge opremljene z ostrimi kremplji in z dvema vlažnima krpicama, lahko hodijo tudi po gladkem in navpičnem steklu in po stropu. Ni koticika, ki bi jim ne nudil hrane ali zavetišča.

Muhe predstavljajo v poletnih mesecih za nas največjo nevarnost, ker prenašajo bolezenske klice. Razumljivo je zanimanje, ki ga posvečajo znanstveniki ugotovitvi, v koliki meri prispevajo muhe k razširjenju raznih bolezní. Natančno so že ugotovili, kako muhe prenašajo bolezenske klice. Njih rilček in noge se najlaže umažejo z okuženimi tvarinami. Muha ima navado, da si zmerom drgne nožice drugo ob drugo in si z njimi snaži rilček, krila in ostale dele telesa. Na ta način raznese po vsem telesu klice, katere je nabrala z nogami in z rilcem. Zato širi te klice z vsem svojim telesom.

Se nevarnejši pa so njeni odpadki. Bacili, ki pridejo v njeno telo, najdejo dovolj hrane in primeren kraj, kjer se v miru razvijajo in množijo. Dolgo časa jih potem muha lahko še

raznaša po naši hrani in po naši koži. Na ta način širi muha zlasti legar, jetiko in grižo, raznaša pa tudi klice kolere, davice in drugih nalezljivih bolezní.

Tudi živali niso varne pred muhami. Celo sviloprejko more okužiti muha z eno izmed najnevarnejših kužnih bolezní, ki uničujejo sviloprejke.

Tako nevarna je torej hišna muha. Toda tudi druge, njej podobne, imajo iste slabe lastnosti. To so pasjednevene in mesarske muhe. Zadnje so modre in sive. Najnevarnejše so tiste, ki letajo okrog mrličev in ki se hranijo z gnilim mesom.

Dalje so zelo nevarne tiste muhe, ki pikajo. Ena izmed teh je konjska muha, ki pije tudi človeško kri. Če je okužena, prav tako kakor druge muhe prenaša na človeka razne bolezni.

K sreči pa najhujše muhe ne prebivajo v naših krajih. Nekatere izmed teh prenašajo mnoge strašne bolezni. V Kongu, v nekaterih krajih Zpadne Afrike in posebno v Ugandi živi v bližini rek muha ce-ce, ki pika. Te muhe so pogosto okužene z bacilom, ki povzroča smrtno spalno bolen. K sreči napredujejo tudi bojna sredstva proti vsem muham in proti zlu, ki ga povzročajo. V današnjih časih imamo že vsakovrstna sredstva, s katerimi uničujemo te sovražnice človekovega zdravja.

Križanec, ki ima levjo glavo in tigrovo telo

V živalskem vrtu v Hellabrunu v Nemčiji so z velikim uspehom križali razne živali zelo različne vrste. Tako so ustvarili žival, ki je napol lev in napol tiger. Žival ima glavo leva in tigrovo truplo. Križanje belega severnega medveda in rjavega medveda je dalo novega medveda, ki nima lepših oblik prvega in tudi ne velikosti drugega, vendar se lahko plodi, medtem ko se levji tiger, odnosno tigrovski lev, ne more ploditi.

S križanjem psa in volka je nastal križanec ki koplje zemljo kakor volk in laja kakor pes. Najzanimivejše pa je bilo križanje gosi in labuda, ki je dalo dvakrat težjo žival, kakor je gos, z zelo okusnim mesom in z dolgim perjem. Novi tič bo torej zelo koristen v mnogih pogledih, če se bo plodil naprej. Rado se namreč zgodi, da se tak križanec često ne plodi dalje ali pa se njegovi potomci spet izprevržejo po očetu ali po materi.

Zato ga toži, ker mu je nenaprošen rešil življenje

Letos pomladí se je po enem izmed donavskih mostov v Budimpešti sprehajal mlad mož. Nenadno pa je opazil, kako se je moška po-

stava pognala čez most in nekaj trenutkov za tem padla v vodo. Ne da bi pomišljal, se je mladi mož pognal za samomorilcem v reko.

Posrečilo se mu je, da ga je lahko še zgrabil, preden je izginil v valovih. Samomorilec je pa bil trdovraten. Rešilca se je otepal na vso moč, tako da mu je ta moral zadati močan udarec v tilnik, da ga je s tem spravil v nezavest. Nato je samorilnega kandidata z lahkoto privlekel na obrežje.

Rešitelj je moral potem o sebi dati na policiji vse mogoče podatke. Naslednega dne je budimpeštansko časopisje v dolgih člankih povelečevalo neustrašnega in požrtvovalnega mladeniča, ki je potem dolgo vrsto dni sprejemal čestitke. Sprejemati jih je pa moral v postelji. V hladni donavski vodi se je namreč močno prehladil in dobil pljučnico. V postelji je moral ostati več tednov in se je močno čutil, da so se mu zahvaljevali za rešitev neznanega človeka najrazličnejši ljudje, samo samorilnega kandidata ni bilo od nikoder. Mislil je že, da si je trdovratnež na kak drug način vzel življenje. Zato je bil toliko bolj presenečen, ko se je kmalu zatem vendarle javil samorilni kandidat, toda ne z zahvalo za rešitev, temveč z odškodninsko tožbo.

V odškodninski tožbi navaja, da mu je rešitelj z udarcem na tilnik povzročil otrplost tega važnega dela človeškega telesa, ki ga je za dalje časa onesposobila za vsako delo. To nesrečo mu je povzročil človek, ki mu je nenaprošen rešil življenje. Tožitelj se nadalje opira na okolnost, da je hotel za vsako ceno umreti in zato ni klical na pomoč. Rešitelj se je čisto nenaprošen vmešal v njegove strogo zasebne zadeve. Nadalje tožitelj opozarja, da je njegov rešitelj postopal zelo nespretno, ko mu je zadal udarec na tilnik. Naposled tožitelj še navaja, da je bilo posredovanje rešitelja čisto odveč, ker je on sam izvrsten plavač, ki se je v mlajših letih udeleževal celo plavalnih tekem. Če bi se bil hotel rešiti, bi bil tudi sam brez nadaljnega lahko priplaval na obrežje.

Sodišče te zapletene zadeve še ni rešilo, ker je moralo razpravo zaradi ponovne bolezní rešitelja preložiti na poznejši čas. Rešitelj neznanca je namreč dobil pri čitanju obtožnice močan živčni napad in ga zdaj zdravijo v zdravilišču.

Za smeh in kratek čas

LJUBEZEN DO SVOJEGA BLIŽNEGA.

Učitelj razlaga v šoli, da mora biti vsak človek usmiljenega srca in da tudi živali ne smemo mučiti. Vmes pa vpraša Mihca: »Kakšna ljubezen je to, če jaz pokaram človeka, ki na cesti pretepa osla?«

Mihca: »To je ljubezen do svojega bližnega.«

ZALNO VINO

Čebularju je umrla žena in mož je ves žalosten prišel lajšat svoje gorje v gostilno: »Natakar, prinesite mi liter vina!«

Natakar: »Črna ali belega?«

Čebular: »Črna, seveda, saj vidite, da žalujem.«

NA POGREBU.

V Gabrovju so pokopavali župnika. Za pogrebom sta stopali med drugimi tudi dve ženi, ki sta neprestano glasno jokali.

»Jaz ne morem več jokati,« se je zdajci oglasila starejša.

»Rekla sem ti, da si prezgodaj začela,« jo je mlajša zavrnila.

VLJUDNO OPOZORILO

V gostilni sedi več gostov. Pa se razvije med dvema gostoma tale razgovor.

Prvi gost: »Oprostite gospod, ali niste vi gospod Čebular?«

Drugi gost: »Ne, ne, nisem.«

Prvi gost: »Zato sem pa jaz Čebular in tale povrtnik, ki ga vi sedaj oblačite, je njegov.«

MIHEC OSTANE MIHEC.

Ves objokan prihiti Mihca k materi. Sosedov Gašperček mu je vrgel kamen v glavo.

»Da vas le sram ni, da se obmetavate s kamenjem!« pokara mati Mihca.

»Saj je Gašperček začel,« se izgovarja Miha.

»Zakaj me za nisi takoj poklical?« je rekla mati.

»Kaj zadeneš ti bolje od mene?« se odreže Mihca.

V Aziji raseta električno drevo in drevo, ki žre druga drevesa

Gotovo najčudnejše drevo na svetu je električno drevo, ki rase bolj redko v pragozdovih Indije. Listi tega drevesa so izredno občutljivi in tako nabiti z elektriko, da občutiš hud udarec, če se jih dotakneš. Kako močni so ti naboji, je razvidno od tega, da vplivajo še na daljavo nad 200 m na magnetno iglo.

Električni naboji so v drevesu ob raznem dnevnem času različni. Najmočnejši so opoldne, najšibkejši okrog polnoči. V vlažnem vremenu jih skoro ni. Umljivo je, da se ptice tega drevesa izogibljujejo in da tudi žuželk ni nikoli

videti na njem.

V nepalskih pragozdovih pa imajo drevo, ki druga drevesa požira. To je tako imenovani sajmal ali volneno drevo. Seme tega drevesa prenašajo ptice na druga drevesa, kjer včasih začnejo kliti. Iz kali se spušča nekakšna korenina navzdol in počene vejo, iz katere zraste spet nova veja. Tako prepletajo sajmalove veje počasi gostiteljsko drevo, ga izsrkavajo in uničijo, dokler ne ostane na njegovem mestu lep sajmal z belo, gladko skorjo in čudno oblikovanim deblom.

Toplina na severnem ozemlju iz neznanega vzroka narašča

Vremenska opazovalnica v Haparandi na skrajnem severu Švedske je končala dolgotrajne raziskave o nordijskih lednikih z ugotovitvijo, da se bo morda že v bližnjem času uresničil davni sen vseh mornarjev na severnih morjih, in sicer ta, da bi mogli neovirano pluti vzdolž severne evropske in azijske obale in skozi Beringov preliv v Vzhodno Azijo. To je danes še nemogoče, zakaj orjaške količine ledu zastavljajo večji del leta vsaki ladji pot. Če se bo omogočil ladijski prehod po teh morjih, bo imela svetovna trgovina od tega velikansko korist.

Švedski učenjaki so ugotovili, da toplina na severnem koncu naše zemlje pod vplivom še malo znanih činiteljev stalno narašča. Zavaljo tega naraščanja toplote se ledovje napravlja v zimski polovici leta z zamudami in se v poletni polovici hitreje topi, pogosto

pa na raznih krajih morje sploh ne more zaledeneti, kakor je včasih zmerom zaledenelo. Primerjave z ugotovitvami Nansenove odprave na severni tečaj pred štiridesetimi leti kažejo, da se je pas večnega ledovja pomaknil za cela dva kilometra severneje. Sredna toplina ozemlja pri severnem tečaju je narasla za tri stopinje, na nekaterih krajih, kakor ob grenlandskih in islandskih obalah, pa celo za sedem stopinj. Celo Sibirija, najbolj mrzla dežela na svetu, občuti ugodne posledice tega skrivnostnega naraščanja toplote. Tam pridelujejo že marsikje rastline, ki bi jih še pred dvajsetimi leti ne mogli pridelovati.

Ta pojav pa ima ugodne posledice tudi za živalstvo na tem ozemlju. Sinje lisice so se silno razmnožile navzlic temu, da jih brez prestanka lovijo.

Pri Oslu so odkrili starodavno grobnico norveških kraljev

Blizu norveškega glavnega mesta Osla so nedavno odkopali starodavno svetišče, posvečeno bogu Odenu. Ob vznožju lepo izdelanih stopnic, ki so še dobro ohranjene in ki so držale k oltarju, so odkrili veliko grobnico, izklesano iz marmorja. V njej so našli najrazličnejše dragocene predmete. Kakor domnevajo, so tu pokopavali člane kraljeve rodbine, ki je vladala na Norveškem in Danskem v 9.

stoletju po Kristusu.

Med dragocenimi predmeti je bilo posebno mnogo umetniško izdelanih bronastih vaz, dalje 12 enako lepo izdelanih škatlic iz slonje kosti in mnogo ženskega okrasja iz čistega zlata, a nikjer niso mogli najti sledi okostij ali vsaj pepela. Raziskovanja se še nadaljujejo in bodo morda dognala, kako so iz grobnice izginila trupla.

Velike krastače davijo svoj plen

V Sredni in Južni Ameriki živi posebna vrsta krastač, ki ima na nogah po pet velikih prstov. Biva navadno v vlažnih duplinah gostega in težavno prehodnega gozdoma.

Ta vrsta krastač požira tudi večje živali, na primer po en meter dolge kače in velike netopirje, ki jih izsledí v duplinah. Z veliko kačo se ta krastača muči tudi po poldrug dan, preden jo vso požre. Pa še potem ji dostikrat moli rep iz ustne odprtine. Koža njenega telesa je zelo trda in pripravna za obrambo. Razen tega ima zelo močne prste in na spodnjem delu

telesa še dva močna izrastka, na katera lahko z vso varnostjo pritisne žival, ki jo misli požreti.

Svoj plen lovi ta vrsta krastač na ta način, da žival zgrabi najprej pri glavi in jo začavi, nato pa jo začne požirati. Na ta način lahko pokonča večje živali, katere lahko požre zaradi raztegljivosti in prožnosti požiralnika in želodca. Raziskovalci teh krajev pripovedujejo, da se ta vrsta krastač spravi celo na živali, ki so po trikrat tako velike kakor mačke.

Japonski nevesti ni treba dote, imeti pa mora balo

Japonski pregovor pravi, da tri hčere spravijo očeta na boben. Kako je ta pregovor upravičen, nam kažejo ženitovanjske navade na Japonskem.

Tri dni pred poroko prenesejo v slovesnem sprevedu vso nevestino balo v ženinovo hišo.

Zahteve za nevesto so zelo velike. Prinesti mora na svoj novi dom vso opremo. Ne samo lastno obleko, ampak tudi omare, posteljo, posodje in orodje, da dobi mož vse, kar bosta v zakonskem življenju potrebovala. Možu ni treba za nobeno reč skrbeti. Nasprotno pa ni treba nevesti prinesti v hišo denar. Tudi bogate družine ne dajejo denarja, ker to ni navada.

V ženinovi hiši prejmejo spreved z velikim veseljem in s častjo. Tu zastopnik neveste, ki vodi spreved, povabi vse družinske člane na slovesnost. Naposled vsem postrežejo z riževim žganjem. V mnogih krajih razstavijo balo, da si jo sosedje in sorodniki lahko ogledajo. Po bali ne ocenjujejo samo neveste, ampak tudi položaj družine. Zaradi tega pripravijo balo z veliko skrbnostjo. Mnogi si izposodijo denar, da se ne dajo v zobe sosedom in sorodnikom.

Japonska poroka nima nič verskega na sebi. Glavni obred je v tem, da povedejo nevesto v ženinovo hišo. To se zgodi navadno pozno zvečer. Nevesto spremijo v ženinovo hišo starši in dva posredovalca. Nevestina obleka je že od nekdaj natančno določena. Okrog čela ima pritrjen bel trak, ki naj skrrije nevestino ljubo-sumnost. Na Japonskem je ljubo-sumnost zelo razširjena pri ženskah, kajti mož ostane tudi še v zakonu prost in dela, kar hoče, žena pa mora molčati. Bela obveza na čelu naj pove, da ta nevesta ni ljubo-sumna.

Ko pride nevesta v hišo, se zberejo v najlepši sobi starši obeh in posredovalci. Nato prinese deklica na podstavku tri kozarčke, ki so postavljeni drug v drugega. Ženin vzame vrhni kozarček in deklica nalije v treh presledkih vanj riževga žganja. Ženin izpije žganje v treh požirkih. Potem vzame isti kozarček nevesta in stori enako. Nato se zgodi z drugim kozarčkom enako, le da ga najprej ponudijo nevesti. Tretjega pa spet prvi izprazni ženin. To pitje imenujejo san-san-kudo (to pomeni: tri krat tri je devetkrat). Tole je glavni obred poroke.

V prejšnjih časih nevestini starši niso prišli na dan poroke v ženinovo družino, ampak šele naslednjega dne. Pitje žganja pomeni približno isto, kakor je mirovna pipa pri Indijancih. Obe rodovini se s pitjem žganja pobratita. Najstarejši iz ženinovega rodu sedi najstarejšemu iz nevestinega rodu nasproti in tako naprej. Japonska poroka se ne izvrši samo med ženinom in nevesto, ampak nekako med obema družinama. Vsi morajo soglašati, sicer poroka ni veljavna.

V novejšem času se seveda več tako strogo ne drže starih navad. Mnogi Japonci se že poročajo tudi proti volji svoje rodovine. Prejšnja poroka s privoljenjem vse rodbine pa je bila večkrat proti volji obeh poročencev. Pogosto je imel mož še druge žene izven doma, toda žena je morala molčati in prenašati, če je hotela veljati za krepotno. Če pa nevesta moževim staršem ni bila všeč, je morala proč. četudi jo je mož imel rad, kajti v japonski hiši ni moževa žena gospodinja, ampak tašca. Ta je vsemogočna in čisto prava nasilnica. Mladi mož se mora ukloniti svoji materi, če noče veljati za človeka brez spoštovanja do staršev, kar velja na Japonskem za velik zločin.

Dan po poroki je tudi praznik. Nevesta se seznaní z znanci in prijatelji družine. Tretji dan pa nevesta obiše hišo svojih staršev v domači vasi. Spremljajo jo ženinovi sorodniki. Ženin ne gre z njo. Nasledni dan pa pride k nevestinim staršem še ženin, ki ga nato predstavijo vsem nevestinim sorodnikom in znanecem. Ženin ostane čez noč pri nevestinih starših, potem pa se vrne mladi par skupaj na svoj novi dom.

Po tem obisku pri starših se šele začne za nevesto pravo zakonsko življenje, to se pravi, od tedaj naprej ne sme več kar tako z doma. Za mnoge žene je tisti obisk po poroki zadni obisk staršev za več let. Nevesta je s tem ločena od svoje družine in je zanjo kakor mrtva. Spodobnost zahteva, da se tudi starši ne menijo več za svojo poročeno hčer.

Danes seveda ti običaji bolj ali manj izginjajo. Večkrat si jemljejo neveste tudi od tako daleč, da je nevesti nemogoče obiskati svoje starše. Moderna Japonska je dežela zakonskih ločitev. Ločitev je na Japonskem

lahka in razlogov za ločitev, ki se zahtevajo, je mnogo. Po starih japonskih določilih žena ni imela pravice do ločitve, zdaj jo pa tudi ima.

Dojenčku je hrušč radia škodljiv

Zivčevje dojenčka je zelo občutljivo, in se utrdi komaj do šestega leta starosti. Matere slutijo to podzavestno in pojejo svojim detem nežne uspavanke. Toda kaj pomaga, ko v mestih pod nami, na desni in na levi hrešči radio, vznemirja ubogo dete in ga drami iz spanja.

Protí premočnemu solncu pač zavarujemo dojenčkove oči. Da bi pa zavarovali pred hreščecimi glasovi radia tudi nežne živce in ušesa deteta, nam niti na misel ne pride. Dete leži zaspano v zibelki, zaspati pa zaradi hreščega radia ne more. Ko ga naposled kljub hrušču premaga spanec, je njegovo spanje nemirno, ker mu brnijo v ušesih glasovi radia.

Zdravniki so dognali, da povzročata radio v nežnih živcih dojenčka nekakšno tresenje, ki razburja živce in česar posledica so slabi živci in gluhost. Zdravniki sicer še niso postavili kakšnega posebnega pravila. Toliko pa je gotovo, da slabi živci in gluhost, ki se zadnje čase tako pogosto kažejo pri otrokih, niso brez vzroka. To pač velja za mesta, za deželo pa ne v toliki meri, ker po deželi radio še ni tako silno razširjen. Matere, ki imate dojenčke, skrbite, kolikor je mogoče, da jih hrušč radia ne bo motil pri spanju.

Zanimivosti

× **Argentina je kupila italijanske ladje.** Argentinska vlada je uradno objavila sporazum z Italijo o nakupu italijanskih ladij, ki so po raznih argentinskih pristaniščih.

× **Stoletnica nemške državne himne.** V torek 26. avgusta so Nemci kljub vojnemu času slovesno praznovali stoletnico svoje državne in narodne himne »Nemčija, Nemčija čez vse...« Besedilo himne je spesnil pesnik Hoffmann von Fallersleben 26. avgusta 1841. Napev za pesem so pa vzeli po avstrijski pesmi »Bog ohrani cesarja Franca«. Prvič so jo javno peli nemški telovadci v Hamburgu 5. oktobra l. 1841.

× **Japonci proti temu, da plujejo ameriške ladje z bencinom za Rusijo** mimo japonskih otokov. Japonski listi poročajo, da je v sovjetsko pristanišče Vladivostok prišla prva ameriška ladja s tovorom letalskega bencina za Rusijo. Listi pravijo, da je za Japonsko poniževalno, če dovoljuje ameriškim ladjam prehod med svojimi otoki, ker je Panamski prekop za japonske ladje zaprt.

× **Napad na francoskega državnikar Laval.** Francoski državnik Laval je znan bralcem že iz prejšnjih časov. Bil je odločujoč činitelj že v več francoskih vladah. Zdjaj se šla njegova politika zlasti za tem, da se Francija čim tesneje pridruži Nemčiji. Kakor poročajo iz Pariza, je bil te dni izvršen nanj napad, in sicer v neki vojašnici med svečanostjo o priliki odhoda prve skupine francoskih prostovoljcev za vojno proti boljševikom. Napadalec Paul Colette, star 21 let, je izjavil, da se je vrnil med prostovoljce, da bi laže izvedel napad. Napadalec ga je zadel z dvema streloma. Lavalovo stanje zbuja zaskrbljenost. Sam je osebno zagotvil družini, da njegovo življenje ni v nevarnosti.

× **Platina včasih ni bila tako draga kovina.** Pred dobrimi dvesto leti v Evropi platine še niso poznali. Zanj so zvedeli šele, ko so jo prinesli v Evropo Španci iz Amerike. Prva platina sploh ni imela nobene posebne vrednosti in je stala približno toliko kakor srebro. V tedanjih časih so jo zelo uporabljali za ponarejenje denarja. Njena vrednost je začela rasti šele potem, ko so ljudje spoznali njene dragocene lastnosti, predvsem težavno topljivost in odpornost skoro proti vsem kemikalijam.

Posebno je pa skočila njena vrednost, kakor hitro so pričeli iz nje delati nakit. Pred dvajsetimi leti so vse svetovne države dobivale platino skoro edino iz Rusije, kjer so na Uralu obilna ležišča te dragocene kovine. V novejšem času jo še pridobivajo v Južni Ameriki, Kanadi, Kolumbiji in Južni Afriki.

× **Snežni vihar v Kordiljerih je terjal sto človeških žrtev.** Svetovno časopisje poroča, da so pred dnevi divjali po Kordiljerih v Ameriki strahotni snežni viharji, ki so povzročili velikansko škodo. Med drugim so terjali tudi okoli sto smrtnih žrtev. Vihar je napravil posebno veliko škodo v Lascuevasu, Puntevadacasu in Puenteinci, kjer je skoro docela porušil tamošni hotel. Postaja v Caecolesu je izginila pod snežnim plazom, ki je bil debel 15 m. Plaz je ubil osem oseb. Razrušena je tudi mednarodna železniška proga čez Ande.

× **Letalčevi možgani visoko v zraku ne delujejo v redu.** Zdravniki, ki so zaposleni v letalski službi, so na podlagi daljšega opazovanja ugotovili, da začnejo možgani letalca v višini 6000 m približno za eno petino počasneje delovati, kakor so delovali prej. Tudi njegovi sklepi niso več natančni. Toda če ga vprašaj, kako mu je in ali morda ne potrebuje maske s kisikom, ti bo mirno odgovoril, da mu ni nič in da na sebi ne občuti prav nič nenavadnega. Pred kratkim so napravili tale poizkus: Letalcu so dali množiti nekaj čisto navadnih števil. Na primer 8743 × 6894. Letalec je rešil nalogo v 45 sekundah. Nato so letalca dvignili 6000 metrov visoko. Odločno je izjavil, da mu je dobro. Nato so mu dali rešiti isto nalogo. Po skoro šestih minutah naporega dela je nalogo rešil samo napol. Telesnih naporov letalec pri poletih visoko v zrak skoro ne občuti, toda njegovi možgani ne delujejo v redu. Zato se pa tudi letalci nad 5000 m visoko navadno ne smejo dvigati brez kisika.

× **Če počasi kadíš, nikotin manj škoduje.** Znanstveniki so dokazali, da pogoltno kadilec skoro ves nikotin, ki mu pride v usta, nos ali pljuča, da ga pa skoro nič ne izloči. Ugotovljeno je, da se pri kadilcu, ki pokadi v 18 urah 40 cigaret, nabere 224 miligramov nikotina, da pa pri tem ne nastopijo znaki zastrupljenja, čeprav je kadilec daleč prekorajl smrtno dozo strupa, ki znaša pri človeku 50 miligramov. To se pravi, če nikotin počasi zbiraš v sebi, nima tako strupenega učinka, kakor če bi naenkrat užil omenjeno dozo nikotina. Prvo pravilo vsakega kadilca bodi torej počasno kajenje.

× **Vzgojitev žrebca, ki je prav takšen, kakršni so bili divji gozdni konji.** V münchenskem zverinjaku so v zadnem času dobili mladiča, katerega so željno pričakovali že nad 10 let. Znanstveno je ugotovljeno, da je v srednoevropskih pragozdovih v davni dobi živel temnosivi gozdni konj, začetnik vseh zdajšnjih evropskih konjskih pasem. Kakor vsi ostali gozdni sesalci je bil tudi on temnosive barve v nasprotju s pradirjimi konji na odprtih stepah. Ti so bili rdeči in jih danes ni več. S križanjem še preostalih žrebcev rdečih stepskih konj s kobilami nordijske konjske pasme, ki izhaja od gozdnih divjih konj, se je pred desetimi leti posrečilo vzgojiti kobilo. Nikakor pa niso mogli dobiti žrebca te pasme. Te dni je takšen zrebček zagledal luč sveta v münchenskem zverinjaku, ki bo spet lahko postal ustanovitelj novega rodu temnosivih gozdnih divjih konj.

× **Umirajoči pingvini se sami utapljujejo.** Neki raziskovalec južnega tečaja se je nedavno ustavil na nekem otočku, kjer je bilo vse polno pingvinov. Čudno se mu je zdelo, da ni videl nikjer nobenega mrtvega pingvina. Začel je iskati mrtve pingvine in naposled je našel med griči jezerce. Na enem bregu je ležala vrsta bolnih pingvinov. Zdjaj pa zdaj se je pognal pingvin v vodo, iz katere ga ni bilo več. Raziskovalec je potem opazil na dnu jezera polno mrtvih pingvinov. Pred seboj je očitno imel svojevrstno pokopališče teh prijaznih prebivalcev krajev blizu južnega tečaja.

× **Miši pojejo, pa jih ne slišimo.** Po raziskavah, ki jih je izvršila ameriška naravo-

slovna družba, miši pojo, pojo celo neprestano kakor ptice. Ljudje pa tega doslej nismo vedeli, kajti glasovi tega petja so tako visoki, da jih človeško uho ne dojema več. Naše uho pa dojema prestrašeno cviljenje, ki se z njim oglašajo miši v nevarnosti. Zdi se nam zelo visoko, za miši pa predstavlja v resnici le hripave nizke glasove.

× **Solze uničujejo klice bolezni.** Solze imajo veliko moč, zlasti pri ženskah, kadar jim gre za to, da kaj dosežejo. Naravoslovci pa poznajo še dva druga zanimiva učinka solz. Solze razmočijo površino oči in tako odplavijo vso umazanost. Dokazali so tudi, da ima solza še mnogo večji pomen. Če damo na primer nekoliko solz v steklenico, v kateri gojimo bakterije, opazimo, da začnejo bakterije hirati in naposled poginejo. Tega ne povzroča sol, ki jo solze vsebujejo, temveč pred nedavnim odkriti lizocim. Če je lizocim pravi vzrok pogina bakterij, potem se je prav tej snovi zahvaliti, da je tako malo očesnega vnetja.

Gospodarstvo

— **Italijanska obrt bo odlično zastopana na Ljubljanskem velesejmu.** Letošni Ljubljanski velesejem bo pester, kakor je sklepati iz številnih prijav razstavljalcev. Zlasti bo pregledno zastopana italijanska obrt. Zastopano bo 16 italijanskih pokrajin s svojimi najznačilnejšimi obrtnimi izdelki, ki se bodo pridružili izdelkom Slovenije v obrtni, industrijski in kmetijski panogi. Ljubljanski velesejem bo v precejšnji meri pokazal, kaj se je v zadnjem času storilo na gospodarskem področju Italije. Pokrajine, ki bodo zastopane na našem velesejmu, so: Aquila, Ancona, Bari, Bologna, Cagliari, Cattania, Firenze, Genova, Lecce, Napoli, Palermo, Rim, Torino, Trst, Benetke in Bolzano. Vse te pokrajine bodo pokazale svoje odlične obrtne izdelke.

FILMSKA KANDIDATKA.

Vera, precej debelušna mladenka, in njena prijateljica Dana sta se pogovarjali o filmu. Pa vpraša Vera Dano: »Kaj misliš, ali bi jaz uspela kot filmska zvezda?«

Dana je premočila njeno obilnost in odvrnila: »Kot filmska zvezda že ne, morda kot filmska luna...«

Oglašujte v »Domovini«!

VABILO

na XV. redni občni zbor

SPLOŠNE ZAVAROVALNE ZADRUGE

r. z. z. o. p. v Ljubljani,

ki bo dne 16. septembra 1941 (v slučaju nesklepčnosti dne 7. oktobra 1941) ob 19. uri v poslovnih prostorih v Ljubljani, Ulca 3. maja št. 5

S SLEDECIM DNEVNIM REDOM:

1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora;
2. poročilo načelstva;
3. poročilo nadzorstva;
4. čitanje revizijskega poročila;
5. sklepanje o odobritvi računskega zaključka per 31. XII. 1940 in razrešnici;
6. volitve upravnega in nadzornega odbora;
7. spremembe pravil: točka IX, § 45 (revizijska zveza);
8. predlogi in pritožbe.

V smislu zadrughnih pravil (§ 35) skupščina lahko pravomočno sklepa o spremembi pravil le, če je glasovalo za predlog več kot polovica vseh včlanjenih zadrughnikov. Če na skupščini ne bo navzočih dovolj zadrughnikov, se bo vršil dne 7. oktobra t. l. ob 19. uri na istem mestu nov občni zbor, ki je sklepčen brez ozira na število navzočih zadrughnikov.

O predlogih in pritožbah se v smislu pravil sklepa le, če so bili isti predloženi vsaj osem dni prej.

UČENCA SPREJMEM. Ivan Jeglič, usnjar, Grosuplje.